www.svoboda-news.com

РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
"УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, повідомлення і гроші треба висилати на адресу "SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED, 1893.
"SVOBODA"
"LIBERTY"
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., вівторок 1-го січня 1918. Ч. 1. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, January 1, 1918. No. 1.

УКРАЇНСЬКІ ДЕЛЕҐАТИ НА МИРОВИХ ПЕРЕГОВОРАХ

в Брестю Литовськім помимо бойкоту зі сторони большевиків.

Проти Української Центральної Ради большевики оснували нову Раду.

Білорусь і Бесарабія проголошують свою независимість.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Українці брали участь в мирових переговорах зовсім самостійно.

Американський кореспондент, Гаролд Вілімс, подає у своїй телеграмі з Петрограду (з дня 27. грудня) між иншими отсі вісти:

„Большевики, з якими центральні держави ведуть тепер переговори, можна лише в дуже ограниченім значінню вважати російським правительством. І зовсім певно вони не можуть представляти цілої Росії.

Очевидним доказом сього факту є конференція в Брестю Литовськім. УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ПРИБУЛА ДО БРЕСТУ ЛИТОВСЬКОГО ПІДЧАС ПЕРЕГОВОРІВ ЗОВСІМ НЕЗАВИСИМО ВІД БОЛЬШЕВИКІВ.

Делеґація большевиків поставила до українських делеґатів запит, чи вони признають авторітет народних комісарів (власть правительства большевиків). Коли Українці заявили, що не признають большевики їх бойкотували, але Австрійці і Німці звертали на них пильну увагу".

„Українські" большевики оснували свою Раду.

ЛОНДОН, 29. грудня. — Наспіли вісти, що большевики в Києві пробують оснувати свою Українську Раду, яка складала би ся зі селян і робітників.

Конґрес роб. і салд. делеґатів в Харкові проголосив себе найвисшою властию на Україні, не признаючи Української Центральної Ради.

Большевики обіцюють новій українській раді поміч.

ЛОНДОН, 30. грудня. — **Петроградська рада народних комісарів (правительство большевиків) оголосила заяву, обіцюючи поміч українській раді роб. і салд. депутатів, яка оснувала ся проти Української Центральної Ради яко „дійсна народна власть" і „дійсне правительство" на території України.**

Правительство большевиків обіцює новому українському правительству братерську поміч у „всіх його мирових змаганях", як приміром перебранню земельних посілостий, фабрик, варстатів і банків робітничими клясами.

Український головний командант вислав ультимат до Крилєнка.

Український головний командант в Києві зажадав від Крилєнка, головного команданта большевицьких військ, випущення на волю українських офіцирів і жовнірів, арештованих в Мінску, Ніжині і в инших місцевостях. Зажадано, щоби до 48 години була дана відповідь.

Нове козацьке правительство в донській области.

ПЕТРОГРАД, 28. грудня. — Після останних вістий, які наспіли з Донщини, показуєть ся, **що там вплив демократичних елементів постійно зростає.** Се довело до уступленя ген. Каледіна, через що тіло, виконуюче тепер власть, позбуло ся підозрінищодо реакційних впливів. Дуже правдоподібним є, що небаром прийде до утворення нового козацького правительства, яке лучило би в собі також представників і **некозацьких елементів,** як робітників, копальників (майнерів) та селян.

Ген. Каледін вибраний поновно атаманом.

ЛОНДОН, 30. грудня. — З Новочеркаска, столиці области донських козаків, наспіла до Петрограду телеґрама, яка доносить, що ген. Каледіна, який недавно зрезиґнував був з атаманства з причини, що проти нього була опозиція зі сторони військ на боєвім фронті, вибрано поновно атаманом 562 голосами на загальне число відданих голосів 638.

Революція в Румунії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Румунський король Фердинанд мав зречи ся престола в користь свого сина.

ПЕТРОГРАД, 28. грудня. — Вісти доносить, **що румунський король Фердинанд зрік ся престола в користь наслідника престола, Карла.**

Вже телеґрами з минувшого понеділка доносили про заворушенє в Румунії. Доходили іменно вісти, що проти короля Фердинанда зроблено заговір. Инші знова вісти доносили про політичну кризу. Но-та те вісти з Румунії були дуже скупі, а передісім від часу, коли румунська армія була приневолена заключити на східнім фронті розем. Вісти доносили, що аґітатори большевиків і Німців розвинули сильну пропаґанду серед румунських військ.

Король Фердинанд, який є членом німецької родини Гогенцолернів, унаслідив престол в жовтни 1914 р. по своїм стриєви Карлови, який помер дня 10. жовтня 1914 р. в Сінаї (Румунія).

Румунія виповіла Австрії війну дня 27. серпня 1916 р. і король Фердинанд обняв головну команду.

Король Фердинанд є сином німецького князя Гогенцолерн-Сіґмаринґен. Його двох братів служить в німецькій армії в характері ґенералів. Він уродив ся в Сіґмаринґен (Німеччина) 24. серпня 1865 р.

Наслідник престола, архикнязь Карло, уродив ся дня 3. жовтня 1893 р. і є офіцером в румунській армії. Він є нежонатий. Перед вибухом війни була чутка, що він був заручений з великою княжною Ольгою, донькою бувшого російського царя.

ЗМАГАНЯ НАРОДІВ до самостійности.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

БІЛОРУСИНИ ПРОГОЛОСЯТЬ НЕБАВОМ НЕЗАВИСИМУ РЕПУБЛИКУ.

Мінск столицею нової републики.

ЛОНДОН, 28. грудня. — **Нинішні вісти з Петрограду доносять про заходи коло утвореня НЕЗАВИСИМОЇ РЕПУБЛИКИ НА БІЛОРУСИ.**

Рада установче тіло для білоруських земель, відбуває засіданє в Мінску, де небавом буде виданий маніфест в справі проголошеня независимости нової держави.

Бесарабія проголосила свою независимість.

ЛОНДОН, 30. грудня. — **БЕСАРАБІЯ ПРОГОЛОСИЛА СВОЮ НЕЗАВИСИМІСТЬ ЯКО „МОЛДАВАНСЬКА РЕПУБЛИКА". Вона мала би війти в склад російської федеративної републики.**

(Бесарабія становить полудново-західну ґубернію Росії, яка гравичить з Румунією. Половину населеня Бесарабії творять Румуни, прочу часть Українці, Болгари, Жиди і инші. Населенє Бесарабії виносить 2,000,000; простір числить 18,000 квадратових миль).

Самостійне правительство в Туркестані.

ЛОНДОН, 30. грудня. — Телеґрами, які наспіли до Петрограду, доносять, що **в Туркестані утворено самостійне правительство з Тинисаєвем на чолі.** Новоіменований президент, Тинисаєв, був членом

Провізоричне правительство для Сибіри.

Сибірський конґрес в Томску вибрав членів провізоричного правительства. Президентом вибраний **Потапін.** Утворено коаліційний кабінет, в склад якого входять також конституційні демократи (кадети).

Домашна війна в Росії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Поголоски про численні битви у нутрі Росії.

ПЕТРОГРАД, 29. грудня. — З ріжних околиць внутрішної Росії надходить богато вістий про битви і инші воєнні операциї, але ті вісти є так суперечні, що годі з них довідати ся про дійсний стан ситуації.

На примір обі сторони, большевики й Українці, доносять про цілковиту побіду коло Білгороду (в курській ґубернії).

Инші вісти доносять знова між иншим про битву в Крупинску. Большевики подають у своїх звітах, що війска козацькі здеморалізовані і не хочуть бити ся з військами большевиків.

Заключено розем з військами ген. Каледіна в Ростові.

Доносять, що між військами большевиків а військами ген. Каледіна в Ростові прийшло до заключеня розему. Між обома боєвими лініями утворено невтральну полосу.

Замордоване козацького ґенерала Караулова.

ЛОНДОН, 30. грудня. — Петроградська часопись „День" доносить, що козацького ґенерала Караулова, бувшого члена послідної думи, і його брата замордовано в дорозі з Владикавказу до Катеринодару, куди вони їхали, щоби взяти участь у козацьких військових нарадах.

Довіз поживи зовсім відтятий.

ЛОНДОН, 30. грудня. — Телеґрами з Москви доносять, що зелізничє получене з полудневою Росією зовсім відтяте, де-куди зелізничі шини зовсім позривані. Довіз поживи устав цілковито.

Большевики хочуть перевести нові вибори.

„Ізвестія", орган правительства большевиків, домагають ся переведеня нових виборів до установчих зборів в округах, в яких вибрано делеґатів, „котрі не заступають волі народу", в округах, в яких вийшли соціялісти-революціонери або делеґати з правих партій.

Страйк учителів в Петрограді.

Всі учителі і учительки в міських школах в Петрограді розпочали страйк, протестуючи в сей спосіб проти поступованя правительства большевиків. Учителі мають намір продовжати страйк аж до часу скликаня установчих зборів.

Платня зелізничих робітників поділена на 14 кляс.

ЛОНДОН, 29. грудня. — Після нової системи плаченя на підставі дорожнї житя Росія є поділена на 10 округів а зелізничі робітники на 14 кляс. Плятня залежить від того, в котрім окрузі робітник жиє. Вона виносить в першій клясі робітників 156 рублів місячно (робітник на Сибіри), а в 14-тій клясі 510 рублів (робітник в Петрограді).

Робітники фізичні працюють денно 8 годин, робітники умові 6 годин.

Горемикін замордований.

Петроградські часописи доносять про замордоване колишнього президента російського кабінету Горемикіна, його жінки і його шваґра.

Їх вбили бандити, які напали на двір Горемикіна в Сочах (за Кавказом).

(Горемикін був підозрілою особою підчас останних літ старого режіму в Росії. Після упадку премієра ґр. Вітте підчас революції в 1906 р. цар Николай покликав був Горемикіна в цїли утворення нового кабінету. По тримісячній бурливій адміністрації він мусів уступити. В лютім 1914 р. Горемикін був знова іменований премієром. Після вибуху революції його арештовано і через короткий час він сидів у Петропавловській кріпости).

Американського післанця задержано на російській границі.

СТОКГОЛЬМ, 28. грудня. — Американського дипльоматичного післанця задержано на границі в дорозі до Петрограду на тій підставі, що його пашпорт не був потверджений Боровським, большевицьким послом в Стокгольмі.

Се перший раз лучило ся, що не признано правильного пашпорту.

Здогадують ся, що большевики надіють ся в сей спосіб впливнути і змусити заграничних представників, щоби вони посередно признали їх правительство.

Англійський посол признає, що в Росії є тепер властиво три самостійні держави.

ЛОНДОН, 26. грудня. — Кореспондент бюра Райтера в Петрограді доносить, що англійський амбасадор, сер Джордж Буканен, оголосив в неділю заяву, в якій заперечує зробленим йому закидам, що він мішаєть ся до внутрішних справ Росії.

У своїм звіті посол додає однак, що **під теперішну пору є в дійсности в Росії три независимі републики** і тому трудно уникути позориша, що маєть ся до діла з більше републиками ніж з одною.

Анґлія випустила на волю Чічеріна і Петрова.

ПЕТРОГРАД. — 27. грудня. — Анґлійська амбасада в Петрограді подала нині до відома, що **Чічерін і Петров,** які находили ся у вязниці в Анґлії, зістали випущені на волю та що їм дано дозвіл повернути до Росії.

(Георгій Чічерін є добре звісний яко провідник соціялістів. Прогнаний з Росії богато літ тому назад, жив він до вибуху війни в Бельгії, відки удав ся до Лондону. Анґлійські власти арештували його за шпиренє і підбурюючої аґітації. Троцький іменував його недавно російським амбасадором для Анґлії, жадаючи рівночасно під загрозою випущеня його на волю).

Злучені Держави займуть супроти Росії вижидаюче і безсторонне становище.

ВАШІНҐТОН, 26. грудня. — Американське правительство буде заховувати ся в справах, які дотичать хаотичного російського положеня, дуже здержливо і з великою терпеливостию, тимбільше, що Німці при помочи своїх аґентів в рядах самих большевиків роблять все можливе, щоби лише довести до розлому між Злученими Державами і Росією.

З достовірних жерел доносять, що американське посольство в Росії в области дипльоматії, економічних та инших справ буде старати ся осторожно оминати всяке вмішуванє у внутрішну політику російської держави і придержувати ся у своїм поступованю найстрогійших правил безсторонности супроти ріжних російських партій.

Американське правительство має на цїли полишити російському народови працю ратованя себе самого, без якогонебудь вмішуваня зі сторони Злучених Держав.

В адміністраційних кругах панує глибоке переконанє, що в протягу відповідного часу в теперішної заверухи повстане вдоволяюче і правдоподібно постійне правительство на демократичних основах.

Мирові переговори.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Мирові переговори відложені на день 4. січня.

ПЕТРОГРАД, 27. грудня. — **Делеґати обох сторін, які беруть участь в мирових переговорах в Бресті Литовськім, згодили ся відложити дальші мирові наради на 10 днів. Дальші наради розпічнуть ся дня 4. січня.** Місце переговорів покищо ще є визначене.

Перші точки тимчасового договору.

БРЕСТЬ ЛИТОВСЬКИЙ, 28. грудня (через Берлін і Лондон дня 30. грудня). — **Нині прийшло до тимчасової згоди між делеґатами російськими і делеґатами центральних держав в ріжних важних справах, між тими також в справі увільненя полонених і привернення торговельних зносин.**

Нині ухвалено, що ся тимчасова згода буде принята під услівєм, коли її провірють і потвердять правительства, заступлені делеґатами на мирове предложенє:

В справі занятих територій російські делеґати зробили слідуюче предложенє:

„В повній згоді з публичними заявами обох сторін, що вони не мають заборчих плянів та що бажають заключити мир без заборів, Росія є готова опорожнити зі своїх військ всі землі Австрії, Угорщини, Туреччини і Персії, заняті підчас війни, коли чотиродержавний союз опорожнить з військ Польщу, Литву і Курляндію. Згідно з принципами російського правительства, яке проголосило право самовизначеня всіх народів, жиючих в Росії, включаючи навіть цілковите відокремленє, дасть ся народам, заселеним сі землі, нагоду в можливо найскоршім часі рішити цілковито і свобідно, чи вони хочуть належати до одної чи другої держави, чи хочуть творити зовсім независимі держави.

„В случі з тим жадні війска, крім національної або місцевої міліциї, які мають право голосованя на своїх територіях, не сьміють находити ся в згаданих краях, аж доки справа не буде остаточно порішена. Правительство в сих краях має позістати в руках представників місцевого населеня, вибраних в демократичний спосіб. Речі ведь опорожненя і инші подробиці та початок демобілізациї армії мають бути установлені окремою військовою комісією"

Німеччина предложила свої сторони слідуючі пер артикули тимчасового договору:

„1. Росія і Німеччина мають проголосити закінчене війни. Обі держави бажають жити в будучности зі собою в спокою і приязни на услівях цілковитої взаємности. Німеччина є готова до скоро лише мир з Росією буде заключений і демобілізація російських військ переведена, опорожнити свої теперішні становища в здобутих російських землях.

„2. Російське правительство, згідно з принципами, які воно проголосило, що всі народи, жиючі в обсязі російської держави, мають право самовизначеня, включаючи в цілковите відокремленє, має признати рішеня Польщі, Литви, Курляндії і частий Естонії та Ліївонії, виражаючі волю народів, коли би вони домагали ся цілковитої независимости і відокремленя від російської держави.

„Російське правительство має признати, що серед теперішних відносин є маніфестації треба вважати яко вислів волі народу. Що тичить ся земель, до яких відносять ся попередні міркованя, окрема комісія має перевести дискусію і назначити час та инші подробиці згідно з російською ідею щодо конечности наведеннїя на підставі демократичних основ і без жадного впливу зі сторони війск".

Подібну заяву зробили також делеґати австрійські.

(Продовженє на стор. 2-гій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thureday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, editor, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION: United States:		ПЕРЕДПЛАТА: в Злучених Державах:	
1 year	$2.50	на рік	$2.50
6 months	$1.25	на пів року	$1.25
4 months	$1.00	на 4 місяці	$1.00
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.25	на рік	$3.25
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00

Single copy 3 cents. Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі мoні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висилкою замовлення належить долучити мoні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

З БІЖУЧОЇ ХВИЛІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Дві Українські Ради.

Телеграма з Петрограду доносить, що київська Рада робітничих і військових представників, виїхавши до Харкова на свій зїзд, проголосила себе „Українською Радою" і заявила, що признає лише себе правною властию на Україні, а київську У. Ц. Раду „касує".

Коротко, просто і скоро.

А чому так скоро та друга Рада касує У. Ц. Раду? На се вона має відповідь, що нібито У. Ц. Рада „буржуазійна", себто зложена із середних посідачих та урядничих верств і заступає їх интереси.

Такого закиду не підносила Рада робітничих і військових представників поти, поки „народні комісарі" Ленін і Троцький не засіли були в Петрограді. Тоді ще ті представники не „скидали" У. Ц. Ради ані себе не звали Українцями, а тільки від часу до часу робили У. Ц. Раді закиди, що вона „не іде разом з російською демократією".

Тепер же, коли У. Ц. Рада проголосила **українську народну републику** — представникам вже заболато і вони вже не можуть згодитись на се, аби У. Ц. Рада ішла так осібняком від російської демократії, себто від теперішних большевиків.

І отсе одинока була їх причина. Не треба забувати, що в бувшій київській Раді робітничих і військових представників, а теперішній самозванчій У. Раді — є немало **московських централістів, тепер большевиків** (бо большевики в моді), котрі вважають Україну за складову часть Московщини і боронять свого „права", ставочи по стороні петроградських „народних комісарів" в заміну за поміч, яку ті „комісарі" їм можуть дати.

Нема сумніву, що український нарід не признає тої самозванчої У. Ради, яка представляє лише незначні групи, а ідучи на послуги Петрограду, є новомодною „Малоросійською Колегією", на взір тої сумної памяти, яку цар Петро був післав на Україну, аби пильнувала українського гетьмана і козацтво, одиноких тоді оборонців свобод України.

В короткім часі мають зібрати ся українські установчі збори. Може вони положать конець всяким самозваним порывам та **усталять єдність на Україні**, бо лише єдність забезпечить і охоронить волю українського народу.

Отворенє українського університету в Києві.

ПЕТРОГРАД, дня 25. жовтня. — З Києва доносять, що там отворено серед великих торжеств перший український університет.

Півтретя століття не було на українських землях висшої української школи.

Перед повстанем Хмельницького, в першій половині 17-ого століття, заложив був у Києві **Петро Могила** (родом Молдаванин, Румун) академію, яка на ті часи була університетом. Однак по злуці України з Московщиною Москалі перемінили сей одинокий університет на духовну академію, яка була і доси, розуміє ся, зовсім змосковщена.

Отворенє першого українського університету в Києві — творить новий період в українській науці; дає їй повну свободу і змогу розвитку.

Се дійсно велике свято. Се свято цілого українського народу, бо в столиці України повстала перша могуча твердиня української культури.

Українське вільне козацтво.

При кінци жовтня 1917 р. відбув ся в **Чигирині**, давній столиці українських гетьманів (мале місто, має 15.000 мешканців, лежить 250 кільометрів на полудневий схід від Києва) **зїзд вільного українського козацтва.**

На зїзді постановлено організувати вільне українське козацтво по цілій Україні.

Отаманом вибрано генерала **Скоропадського**, потомка гетьмана Івана Скоропадського (наслідника Івана Мазепи).

Смерть Караулових.

Телеграми з Петрограду подають сумну вістку, що якісь опришки убили бувшого козацького посла Карaулова і його брата, як їхали на Кавказ до кубанської столиці, Катеринодару, на козацький зїзд.

З чиїх рук вони згинули, вістка не подає. Можливо, що з рук верховинців, котрі бунтують ся на Кавказі проти козацтва, мимо того що козацтво постановило справедливо поділити землі.

Михайло Караулов, бувший посол 4-тої думи від терського (кавказького) козацького війска — був щирим демократом і сьвідомим українським патріотом; особливо був завзятим оборонцем козацьких вольностий і за се тішив ся великою популярностию не лише серед терського козацького війска але і серед кубанського.

Перші вісти по вибуху російської революції доносили, що Михайло Караулов був тим, котрий з поручення Михайла Родзянка, президента бувшої думи і думського комітету, вручив цареви до підпису письмо про його зреченє престола.

ЧИТАЧІ „СВОБОДИ" гордять ся своєю газетою. Вона пише так по щирости, так зі серця, так переконуючо, що кождий Українець се чує, що то його газета. Нехай же кождий Українець платить також щирістию і старає ся поширити „Свободу" між знакомими.

Політика австрійських Українців.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Давнійші вісти зі старого краю доносили, що голова Загальної Української Ради й українського Клюбу у Відни, **др. Кость Левицький**, уступив був з тих становищ дня 5. падолиста 1916 р., по проголошеню маніфесту двох цісарів, в якім вони обіцяли віддати Галичину в польську неволю. Се уступленє мотивував др. К. Левицький яко протест проти насильства на українськім народі в Галичині, насильства, якого доконано під рукою тодішного премієра, д-ра Кербера, мимо того, що його попередник, небіщик граф Штірк, сьвято запевнював українську репрезентацію, що східна Галичина ніколи не піде під польське панованє.

Опісля, по смерти старого цісаря Австрії і по уступленю д-ра Кербера, справа о стільки змінила ся, що питанє про відокремленє Галичини або і влученє її до Польщі — відложено на необмежений час, зглядно до мирових переговорів.

Мимо того австрійські Українці не мали причини зміняти свого становища супроти правительства, бо вони добре знали, що воно використовує справу Галичини на торги з Поляками і з Українцями, а в рішаючій хвилі готове звести слабшого. Тому то український Клюб держав ся дальше рішучої опозиції супроти правительства і головою оставав **др. Евген Петрушевич**, провідник лівого крила Клюбу.

Події в Росії не мали великого впливу на теперішну Австрію, що стогне в мілітарнім ярмі. Австрійське правительство дальше торгувало Галичиною, то з Поляками то з Українцями. Полякам обіцювало Галичину, бо мало на меті приєднати для Австрії, зглядно для Габсбурської династії, так звану „російську Польщу", а знова Українцям обіцювало, що того не зробить, що обіцювало Полякам, бо числило ся з тим, що український нарід тепер має велику силу в Росії і при мирових переговорах його представники виступлять проти австрійсько-польського замаху на їх братів у Галичині.

Також і австрійські Українці почули тепер більшу силу за собою і зачали щораз то острійше вимагати ся за свої права. І старають ся, що змога, боронити їх, не зважаючи, що військова неволя ставить їм перепони.

В передостаннім числі нашої часописи подали ми в скороченю відозву львівського Народного Комітету (екзекутини народно-демократичної партії), якого головою є **др. Кость Левицький.**

В сій відозві Народний Комітет робить тяжкі докори австрійській державі, що ніколи не сповнила своїх обовязків супроти українського народу, а навпаки — віддавала і віддає його в польську неволю. Дальше Народний Комітет заявляє своє домаганє, **щоби австро-угорську монархію перебудувати у федеративну спілку народів, до якої входила би окрема, самоуправна українська провінція, зложена зі східної Галичини, північно-західної Буковини і північно-східної (карпатської) частини Угорщини.**

Ся заява Народного Комітету (з 29. вересня 1917) замітна тим, що Українці давне своє домаганє „австрійської провінції" розширили на самоуправну провінцію, **яка має бути одним з національних країв, що входили би в склад австро-угорської федеративної спілки.**

Отже Українці поставили справу засадничо.

Дотеперішна австро-угорська монархія се **старосвітський твір**, се поділ на краї і на дві держави „після історії" — себто після пануючих, як вони колись краї „посідали" і відтак в спадку „передавали". Той поділ є неприродний, бо наприклад „під одним пануючим" **4½ міліона Українців є поділені аж на три части.** Сербо-Хорвати поділені ще на більше частий. Поділені є і Румуни і Чехи (Чехи, до того, вважають себе за одну галузь зі Словаками).

Сей поділ є не лише адміністраційний. Він часто є таким поділом, який віддає поділені народи під зовсім лише услівя державного чи краєвого житя. **Одна часть терпить неволю велику, друга більшу, а третя найбільшу, — а кожда мусить бороти ся за своє; разом не можуть злучитись у більшу силу та перемогти ворога.**

Можна сподіватись, що за Українцями стануть і другі народи Австро-Угорщини, розуміє ся, окрім Німців, окрім Мадярів і окрім прислужників обох тих пануючих народів — Поляків.

Та всї ті три народи творять ледви половину населеня наддунайської монархії, а як друга половина стане солідарно, то виборе собі права, тим лекше, що **за нею стануть сусідні держави, в яких є братні народи поневолених народів в монархії Габсбургів.**

Се сказали вже цілком отверто і рішучо дня 9. падолиста 1917 р. українські посли **др. Евген Петрушевич і др. Евген Левицький** і їх слова стрінули пішнерте від представників усїх поневолених народів Австрії.

Для Австро-Угорщини нема иншого виходу — як перетворитись у федеративну спілку вільних народів.

Як се станеть ся, то вона ще може істнувати, а як се не станеть ся, то се перший знак, що вона вже не має спосібности до житя, та що її судилось уже розпасти ся на природні — національні її части.

Сим, що правительство Австрії намагаєть ся продати Галичину будучій Польщі — воно лише показує всїм народам Австро-Угорщини дорогу з Габсбурської неволї.

Поляки можуть собі забрати західну Галичину, але на забір східної, української части, а також Буковини й угорської України — український нарід не позволить і до сього рабунку не допустить за жадну цїну.

Коли Австро-Угорщина не задоволить українських домагань у своїх межах, то дотеперішні її українські землї мусять бути злучені з Україною.

За сим стане цїлий наш нарід і всї инші народи, котрі зуміють осудити рабункові пляни Габсбурґів і польської шляхти.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ. А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 GRAND ST., ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

ВОЄННІ ВІСТИ.

(Продовжене зі стор. 1-шої).

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Троцький приготовляє ще одну проклямацію в справі мира.

ПЕТРОГРАД, 27. грудня. — Доходять вісти, що Лев Троцький, большевицький міністер загр. справ, приготовляє ноту, яку передасть послам алянтів, **взиваючи своїх союзників до співучасти в мирових переговорах.**

Також ходить чутка, що Троцький приготовляє нову **проклямацію до народів цілого сьвіта.**

(Була чутка, що дальші мирові переговори мали би відбувати ся у Варшаві. Инше знова донесенє подало було вістку, що дальші мирові переговори будуть відбувати ся в котрійсь невтральній державі, найправдоподібнійше в Стокгольмі).

В Польщі.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Гадки між Поляками в справі будучого короля поділені.

АМСТЕРДАМ, 26. грудня. — Берлінська часопись „Фосіше Цайтунґ" подала розмову професора Кухаржевского, президента польського кабінету міністрів, в справі вибору будучого короля Польщі.

Проф. Кухаржеский заявив:

„В деяких другах є сильний рух за так званим австро-польським розвязанем польського питаня, тимбільше, що майже всі Поляки однодушно є тої гадки, щоби нікого з польської шляхти не вибирати на короля.

„Цїсар Карло тїшить ся великою особистою симпатією в Польщі. Богато є прихильників, **щоби австрійського цїсаря іменувати королем Польщі.** З другої знова сторони є богато поважних Поляків, які волили би **незалежиме польське королївство з австрійським архикнязем на престолї.**

„Ми не можемо відкладати іменованя короля, доки не буде принята відповідна підстава до виборів. В інтересі краю є іменувати короля перед тим часом та опісля піддати його під затверджене нового, маючого ся утворити польського парляменту.

На мори.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Англійці втратили 3 торпедовці і 193 моряків.

ЛОНДОН, 29. грудня. — Урядовий звіт англійської адміралїції доносить, що в ночи з дня 22. грудня потонули коло берегів Голяндії три торпедовці, впавши жертвою торпед підводних лодок або мін. Притім втратило житє 13 офіцирів і 180 моряків.

Правдоподібним є, як сього загально здогадують ся, що втрата тих трох торпедовців була безпосередною причиною усуненя адмірала Джана Джеліко зі становища команданта фльоти на Північнім мори.

Чи довго ще будемо мовчати?

(Надіслана стаття).

Довший час українські імігранти в Америці вдоволяли ся тою літературою, котру їм брати присилали зі старого краю. Поезія, оповіданя, повісти, наукові книжки, одним словом: всьо було старокраєве. Оригінальним, канадійським чи американським, були лише газети, тай то властиво лише хиба новинки та місцеві передовиці, бо все инше було передруковане живцем зі старокраєвих часописий.

Вибух війни змінив богато: доплив старокраєвих газет переривав ся; перестали також наплити старокраєві книжки. Тепер канадійські та американські українські газети мусїли заповнити всї свої сторінки чистo оригінальним матеріялом; мусїли наконець канадійські та американські Українці самі друкувати книжки. Появили ся календарі, а далї й инші книжки. Були се переважно передруки книжок, котрі вже появили ся були в старім краю, а котрих імпорт став неможливий через війну. Лише деколи появило ся дещо оригінального.

Дивне становище заняли наші ґазети супроти сеї літературної творчости. Всюди на сьвіті люди розбирають літературну вартість всього нового, що появить ся на книжнім ринку; всюди по сьвіті на те є спеціяльні референти по ґазетах, спеціяльні критики; всюди по сьвіті виходять спеціяльні місячники, присьвячені критиці літературної продукції.

Одні Українці в Канаді инакше бідносять ся до того, що нового появило ся в їх літературі. Одні Українці в Канаді мовчать про книжки, які чим далї то в більшім числі появляють ся. Вони так привикли до передводених „гарних" часів, коли ім старокраєві Українці не лише книжки писали і видавали, але й оцінювали, що вони ще й тепер на всяку літературну критику дивлять ся як на шкідливу злобу.

Тимчасом літературна критика є не лише річ пожіточна, але навіть потрібна і конечна. Колиб її не було, то літературна творчість не поліпшилаб ся, лиш погіршилаб ся, а книжковий ринок був би скоро заснаний літературним дрантєм. Літературна критика — се сторож літературної вартости. Правдивість сих слів можемо доказати якраз на літературній творчости канадійських Українців. На однім примірі хочемо доказати, до чого доводить брак літературної критики.

Накладом Руської Книгарні у Вінніпеґу появив ся календар під таким шумним заголовком: **„Ілюстрований Приятель Жовнїра. Календар воєнний на звичайний рік 1918".** Видно, що сего подвійного заголовка ще було накладчикови замало і він проти загального звичаю помістив ще на тій титуловій сторонї ось-такий „адвертайзмент" того таки календаря: **„В сім календари знайдете всї важнїйші випадки з сьвітової війни, про найновійші способи войованя, і про геройства військ на боєвих теренах".** Сей рекламовий заголовок вже сам собою показує, що накладчикови не ходило о те, аби читачеви дати книжку, вартісну під оглядом літературним, але лиш о те, аби його зловити на цікаві та сензаційні маринки; що ціль накладчика не в тім, аби читача підняти на висший степень осьвіти, піднести його уровень інтелектуальний та моральний, але в тім, аби зловити людину лакому на сензацію і витягнути від неї кількадесять центів. Читачі певно простили би накладчикови, коли би він дійсно дав їм всї ті сензації, які заповідає заголовок календаря; але в тім то й біда, що в календари воєннім є стільки зі способів войованя та геройств на боєвих теренах, що на заголовку. Зміст календаря про найновійші способи войованя нічого не каже, а про геройства військ або не знає, або знає і мовчить...

Зміст сего календаря можна означити коротко словами: „Календар передруків". Найдете в нім і передрук Шевченкових „Гайдамаків", і передрук Жовнївского „Маршу Січових Стрільців", і передрук поеми Руданського „Павло Полуботок", і передрук оповіданя Яцкова „Під Обухом", і передрук „Пісні про Похід Ігоря Сьвятославича", і передрук оповіданя „Мати Болгарска", і передрук статий М. Цеглинського „Галицькі Погроми", і передрук статий з одного стейтського жерела про події за послїдний рік...

Такими передруками накладчик пробує сповнити свою обіцянку покупцеви, дану на титуловій сторонї календаря. В тих передруках він має шукати обіцяних важнїйших випадків зі сьвітової війни: в Шевченкових „Гайдамаках" він певно має знайти відомости про найновійші способи войованя, а в касарняних оповіданях Яцкова певно має глядати за геройствами на боєвих теренах...

А щоби покупець ще зовсім упевнив ся, що в календари є не лише сензації, але й сензації оригінальні, то накладчик поставив на титуловій карті велику осторогу: **„Передрук Заборонений".** Ось тепер як читач побачить сю перестогу, то він вже певно сягне в кишеню по калитку...

Дивно, дуже дивно, що накладчик так себе мало шанував і на сьміх людям не встидав ся поставити заборону передруку свого „календаря передруків". Невжеж накладчик дійсно думає, що як він напише „Передрук Заборонений", то тоді вже нікому не буде вільно передрукувати анї Шевченкових „Гайдамаків", анї оповідань Яцкова, анї поезій Руданського? Невжеж накладчик дійсно такий — кажучи делїкатно — „сьмішний", що він представляє собі, що на будуче лиш він, Чех, мати-ме право до творів українських поетів, а українські накладчики без його дозволу не будуть могли передрукувати навіть творів своїх письменників?

Не думаємо, щоби накладчик „календаря передруків" був такий наївний, щоб українських накладчиків так низко цінив, як низко він цінить українських читачів. А як низко він поважає тих послїдних, яку погорду він чує до Українців, з котрих він же, про се найпосьвідчить отсей факт: На сторонї 128-мій сего славного „календаря передруків", заборонюючого передрук, почав накладчик передруковувати жовнїрське оповіданє українського письменника, Михайла Яцкова, під заголовком: „Діточа забавка". Передруковано з сего оповіданя кілька речень і нагло урвано сеге реченя в середині слова! Урвано передрук оповіданя Яцкова, а почато передрук статий М. Цеглинського: „Галицькі погроми".

Чому урвано передрук оповіданя Яцкова, чому почато передрук статий Цеглинського, се хиба один Господь та Руська Книгарня знає. Чи може діти подерли книжку підчас набору, чи набір розсипав ся, чи може на думку Чеха з оповіданя Яцкова лише перші два уступи мають літературну вартість, а решта то руське дранте, чи може накладчик дістав від автора право застерегти собі передрук лише на перших десять стрічок, а на решту автор права дати не хотів, чи може Чехови здавало ся, що статї Цеглинського надаєть ся дуже добре на продовженє оповіданя Яцкова, чи може які чеські цензори української літератури перервали нагло дальший передрук оповіданя Яцкова — ось-такі і тим подібні питаня будуть снувати ся довго по голові нещасного Русина. Але дарма. Відповіди він на них не знайде, як не найде він відповіди на те, чому Чехи мають не лише право передруковувати українські твори, але навіть право Українцям передрук заборонити.

Не будемо ми довше задержувати ся на тій новій літературній дитині чеської — пародоксі — руської книгарні, бо як би ми почали ще розгадувати шановним читачам про дику пропвись сего календаря, про чесько-українську мову, котрої вживаєть ся при підписуваню образів, та про ті „найновійші" інформації про Канаду і британську імперію, тай про те, як Чехи транскрибують на німецький лад англійські слова українськими буквами, то читач певно думав би, що маєдо діла з календарем гумористичним.

Ми не хочемо читачів уводити в такий блуд, бо ілюстрований „приятель жовнїра, календар воєнний" не є зовсім веселим календарем, але сумним, дуже сумним. Се витвір нещасної хвилї в житю нашого народу; се вислід того, що ми дозволяємо чужим людям бушувати по своїй літературі; се наслїдок того, що ми до керниці свого письменства допустили людий, яким інтереси нашої літератури і добро нашого народу є чужі, які пхають ся до нашого жерела лиш на те, щоби зачерпнути з нього цїлющу воду, продати її нашим людям з добрим баришем, а зовсім не журять ся за те, в якім стані вони лишають керницю: чи не засунуть вони її своїми копитами, чи не загноять вони її своїми руками.

Отсей календар над нам стане в осторогу, що час вже перестати рівнодушно дивити ся на те, як чужі люди жемчуґами нашого письменства торгують, як Циган конякою.

Критик.

СЛІДУЮЧЕ ЧИСЛО В ЧЕТВЕР.

Слїдуюче число нашої часописи буде розіслане з причини сьвята Нового Року доперва в четвер.

Редакція „Свободи".

Новий боляк нам на карк.

(Надіслана стаття).

Розбулись ми, Українці, по-сього царату, що мучив нас ті століття та наступав нам на шию; позбулись ми непрошеної й небажаної для нас московської опіки; збули ся також і тягару — наших рідних ницьких царофілів... Але біда не спить; вона слідом за нами лізить та намагаєть ся нам робити шкоду, щоби все нам був якийсь неспокій та кривда. Та правда, **на похиле дерево всі хцли скачуть!...**

Тепер на нас напосіли ся „з божого допусту", певно за всі наші гріхи, чи що, вже не Москалі, не царат зі своїм попівством, а **Жиди**, се племя, що нам, Українцям, є цілком чуже по мові, і по звичаям, і по жизни... Жиди, розуміє, Жиди примусь нарешті, взяли вже нас, Українців, в свої обертаси... Вони на нас, з нашої душі роблять собі жарти і заробляють коштом нашої зневаги **гроші для себе!** Гроші дуплять з нашої душі!

Нехай хтось називає се чорносотенством з мого боку, називає се нападом на Жидів, називає се чим хоче і як хоче розуміє, але фактом незаперечним **тисячу фактів щоденних**, що ся **нова напасть** вже напосіла ся на нас тут в Америці та й допне нашу душу в болото для здобутя собі гроша!

А ми, Українці, ми учені, просьвічені, проводирі народу, ми щоденні чорнороби на се дивимо ся крізь пальці та ще й задовольняючо всьміхаємо ся, тоді, як ся **нова напасть** плює нам, Українцям, в очи, в очи плює!

Жиди, що занечистили своїм гаркавінем російські театральні штуки, тепер нарешті дінхали ся та хопили і нас за національні фалди. Вони взяли наші красні театральні штуки, як „Наталка Полтавка" безсмертного Котляревського, „Хмара", „Нещасне кохане" і инші богаті пєси української театральної штуки, підшили себе під царську назву, „малороссов", як нас царат називав через сотки літ нашої неволі, і розпинають нас і наше слово на театральній сцені по цілій Америці.

Майже в кождім більшім місті Америки і Канади можна густо-часто видіти кількаметрові афіші, на яких грубезними літерами зазначено, що „малороссы" будуть давати такого дня а в такій гали „Наталку Полтавку" чи яку иншу українську театральну штуку. І наші люди йдуть гурмами до „малороссов"-жидів та грошево помагають їм вбивати наше слово своїм гаркавінем і дивацькими „балаганними" викрутасами та дикими вигуками, замість співу... Та ще й деякі, бідненькі, з нашого загалу „зістають" вдоволеними...

Читайте російські газети тут в Америці; читайте жидівські газети — всі вони переповнені оголошеними про „малороссов артистов", а в дійсности все шарпають та розторощують на дрібні кавалки нашу красну українську штуку.

Так як колись царські чорносотенці робили погром, насильства над Жидами, так дійсно тепер Жиди роблять „формальний" погром нашому рідному українському театрови на чужині. Жиди роблять погром нашої красної штуки, нашого слова!

Був я, яко кореспондент, присутний на одним з таких **погромів** „Наталки Полтавки". Се було щось неможливого; плакати хотіло ся з жалю за своїм рідним, як Жиди почали гаркавити „Наталку Полтавку" та ще й додавати своєї рідної жидівської „дикиці" і „прикрашувати" сю безсмертну штуку своїми національними рухами... Так і здавало ся, що замісць в театрі а знаходжу ся на ярмарку в українськім селі, десь на Полтавщині...

Був я також і сьвідком **погрому** „Хмари", сеї пречудової української драми в 5-тьох діях. Все вийшло так погано, що й критикувати нема чого. Один цілий сарказм на адресу сеї штуки, „Хмара", одно кривляне... Цілий час було видно, що то не Українці грають, а Жиди.

Се — нахабство, се — очайдушність, се — велика наруга над нами, се — удар чужинців нас по лиці...

А наші „патріоти", наші „поступовці" йдуть на подібні вистави „балаганного кабаре" з наших пречудових штук, та з якоїсь глупої примхи ще й тікети долярові платять в передавдні лавки, щоб як найлїпше підперти чужих профанаторів свого рідного та дорогого...

Деякі українські часописи в безвстидний спосіб ще й оголошують сих „малороссов" та закликають наше громадянство до поперти сих розпинателїв нашого слова...

Коли вже переведуть ся Юди-продавці свого рідного межи нашим народом? Коли вже наш нарід в Америці пізнає свою вартість і гідність, не дасть водити себе за ніс та перестане виставляти себе на посьміховище перед чужинцями?!

Коли вже ми, яко нарід, відібем ся від непрошених опікунів зі всіх боків?!

Час вже, час тримати ся своєї рідної хати та перестати бродити по чужинецьких кошарах, а тоді ми будемо варті самі себе й люди будуть мати нас за люди!

А Жиди сьміють ся з нас та називають нас „хахлами" й кажуть, що ми не потрафимо нічого та все до них за всім ідемо...

Жиди нашої душі, нашого слова, нашої нації і штуки цілком не поважають; вони виставляють наші театральні штуки яко „хахлацькі" і лише для сьміху та задля гроша!

Ні одного цента не давати на подібні річи чи вибрики жидівські, а самим собі на встид і ганьбу!

Наш нарід, в цілій Америці, як один чоловік, мусить з народного обовязку цілком зігнорувати і не пійти ні на одно таке пашквільне „представлене" „малороссов" та **сим рішучо** запротестувати проти жидівської нахабности, що з чобітьми лізуть в нашу душу! Ми у них лише оселедця можемо купити, але рідного театру, рідного слова у них купувати не будемо!...

Лише Каїн, Юда свого рідного народу може підпирати подібні нахабности та безличности з боку чужинців, але **чесний, вірний син України там** це пійде, не понесе своєї кровавиці...

Ні одного цента на вибрики жидівських „малороссов"!

Українець.

В кождій українській хаті повинен находити ся Календар У. Н. Союза.

Різдвяний дар для українських сиріт в Америці.

Я низше підписаний жертвую з нагоди Різдвяних сьвят квоту..... дол..... центів для тих наших дітий, які виховують ся в українськім Сиротинци в Філядельфії. Прошу сю мою жертву зачислити до загального спису жертв, а відтак оголосити в „Свободі".

....., дня ..... 191.. року

(Нашиньте у відповідним місци жертвовану собою квоту, відтак подайте назву своєї місцевости і дату, а нізиця на означеним лінійкою місци нашиньте виразно своє повне імя і назвиско. Зробивши все то, нашиньте сю карточку і враз з моїм ордером на жертвовану Вами суму вишлеть у листі на адресу: Ukrainian National Association, Box 76, Jersey City, N. J.

БОРОТЬБА О БОГАТСТВА ЛЬОТАРИНГІЇ.

Німецькі металюргісти і товариство німецьких властителїв копалень — як доносить паризький кореспондент нюйорської часописи „Вівіяр Сон" — вислали до генерала Гінденбурга меморіял, в якім заявили, що коли Німеччина не задержить для себе богатих покладів зелїза в Льотарингії, то війна не буде вартати тої цени, яку вона тепер коштує.

У згаданім меморіялї говорить ся: „Металюргічний промисл Німеччини у великій части платить данину иншим державам. Се є велика небезпека, як політична, так і промислова. Тому для німецької імперії є конечним анектувати великі багацтвини в Бріє і Льонгви (у французькій Льотарингії), на границі Німеччини, Бельгії і Франції). Ся анексія забезпечить промислове мілітарне першенство Німеччини на століття або більше. Шість до вісім мілїонів Німців буде безперервно занятих при роботі. Коли Францію змусить ся силою опустити мінеральні поклади в Бріє і Льонгви, то вона стратить одну трету часть своєї зелїзної продукції, а Німеччина свою подвоїть. Посідане сих околиць є неоціненною економічною, промисловою і господарською вартостию для Німеччини з огляду на будучі війни".

Що сей погляд на вартість тих зелїзних покладів для Франції і Німеччини опирається на фактах, то може вказати на се статистика зелїзної продукції за 1913 рік. В тім році Франція придобула з французької Льотарингії округло 20,000.000 тон зелїза, а в инших околицях 1,750.000 тон, що дало разом 21,750.000 тон. Німеччина у німецькій Льотарингії видобула того року 21,250.000 тон зелїза, а 7,500.000 тон в инших околицях, що дало разом 28,750.000 тон. Загально з французької і німецької Льотарингії видобуто в 1913 році 41,-000.000 тон зелїза в порівнаню до 9,500.000 тон, які Франція і Німеччина видобули в инших околицях.

Тепер легко зрозуміти, чому Німеччина з такою завзятостию намагаєть ся задержати не лише ту часть Льотарингії, яку анектувала в 1871 році, але також забрати і часть французької Льотарингії, яку вона здобула тепер. Знавці металюргісти впевняють, що зелїзні поклади анектованої (німецької) Льотарингії є біднїйші і більше використувані ніж французької Льотарингії. Вони впевняють, що зелїзні поклади в німецькій Льотарингії будуть вибрані протягом 45 літ; також, що инші німецькі поклади зелїза, порозкидувані тепер по ріжних частях держави, будуть вибрані протягом слідуючих 40 літ. Посідане Льотарингії Німеччина уважає за жизненість своєї мілітарної позиції в Европі.

Січам на увагу.

Дуже я радий, що завдяки нашим часописям хоч тепер зможу відозвати ся до „Січий", які певно думали, що „й сей аттаман вже зледащів, або схрунив", бо не дасть ся чути так довгий час. А може дехто з Січовиків нерозмев на се й „на гак" посилав... Та як би воно там не було, я уважаю своїм обовязком заявити „Січам", що причиною мого мовчаня до сего часу не було лїнивство, анї хрунївство, а не зовсім веселі обставини, як хороба і т. п. Колиж те все трохи поліпшило ся, буду старати ся зло направити.

Покищо позволю собі пригадати всім „Січам", а зосібна кождому Січовикови і Січовичці, що на минувших річних зборах головної січової старшини між иншими важними справами порішено приступити в найкоротшім часі до видання січового органу, та вже зложено навіть кількадесять долярів на сю ціль.

Кождий розуміє, що видавати часопись під теперішну пору, хоч би лише раз на місяць (на разї), то на се потрібно відповідної суми гроший, бо богато коштує папір, друк і почта, не включаючи самого редаґованя та других видатків. А крім того Січовій Організації треба гроший ще й на другі потрібні річи, як: ріжні друки, чартери, переписку з „Січами" і поодинокими членами і т. п.

Питане: відки взяти гроший на те все?

Очевидна річ, що гроші з неба не спадуть, але при добрій волі та щирій праци всіх членів Січової Організації можнаб дуже легко осягнути бажану ціль. Возьмім на примір таке: Коли би кожда „Січ" при устроюваню театральних представлень, при устроюваню вечерків і всяких инших січових забав бодай якусь часть доходу призначила на січовий фонд в Америці, то річ певна, що не раз на місяць, але бодай раз на тиждень, можна би постійно видавати січову часопись. А січовим податком, чи там місячною вкладкою, з певностию покриєб ся всі инші потрібні видатки Січової Організації, та булоб за що вислати бодай одного січового референта по „Січах" в Америці. Се було би раз, а друге: От Різдво за плечами! Також добра нагода не лише зібрати трохи гроша на висше згадану ціль, але можна богато причинити ся до поширеня січової ідеї між нашою нещасною молодіжию, заохочуючи її ставати в січові ряди. Тому кождий Січовик і Січовичка повинні сю хвилю належито використати, а то **йти з колядою на січовий фонд в Америці.**

Кождий щирий Українець з певностию не відмовить жертви на січовий фонд, коли в його хату зайдуть Січовики — нащадки славних Запорожців — з колядою. В Америці це того не було, се перший раз пійдуть Січовики з колядою, збирати жертви на січовий фонд, та при щирій роботі можуть дуже богато прислужити сі січовій справі.

Обовязком кождої „Січи", зглядно січової старшини, приготовити всіх членів в „похід з колядою". Поділити ся на малі групи, по 4 до 5 людий, та не опустити анї одної хати Україниця. Притім треба памятати, що чесне поведене по хатах робить миле враженє на тих, в чию хату входить ся; особливо лишаєть ся добрий примір молодіжи, яка під той час сьвяткує.

Тож до діла, Січовики! До діла, Січовички!

Покажім сьвітови, що в нас нема лїнюхів, що в нас нема рутенської байдужности!

Сього року мусимо сповнити найбільший обовязок супроти своєї організації, а сповнимо його тоді, як по Новім Році зачнуть виходити „Січові Вісти", яко орган Січової Організації, бодай раз на місяць, але **постійно.**

Вірю в добру волю всіх членів Січової Організації та бажаю, щоби Ваша щира праця для січової справи увінчала ся найкрасшими успіхами!

Здорові були!

П. Задорецький,
гол. атаман.

Замітка: Імена всіх жертводавців разом з жертвами поміщалайте на адресу гол. скарбника, тов. О. Мерещака в Ансонії, Конн. Адресуйте так:

Mr. O. Mereshchak,
10 Mary St., Ansonia, Conn.

У всіх справах організаційних пишіть на адресу гол. січової канцелярії, а адресуйте так:

Ukrainian Sich Gymnasium
of U. S., Inc.,
218 E. 6th St., New York, N. Y.

НА РІКАХ ВАВИЛОНСЬКИХ...

Там в неволи сиділи старозавітні Жиди й, проклинаючи свою лиху долю, споминали Сіон, де вони жили та користували ся людяним житем. Вони попали в неволю до ворога, були там не по своїй волі, відтак і проливали свої сльози „на ріках вавилонських".

Та й чи одна то ріка є на великім, круглім, мов яблоко, сьвіті. Не лиш один Вавилон мав свої ріки для жидівського плачу. Є ще безліч всіляких рік з ріжними назвами.

Так і здаєть ся, що всі ті ріки по сьвіті з якоїсь причини чи нароком є створені лише для одного плачу, а може й той самісінький плач є сотворений лише для безчисленного числа рік на потіху, чи може й на яку иншу річ. Але факт фактом, що де ріка, там і плач, де плач — там і ріка.

Нема царя, впав неборака зі стільчика, аж носа розцупав і... знов зиив ся слезорідальний плач „на ріках". — Плач „на ріках" в Галичині, плач „на ріках" в Росії, плач „на ріках" в Америці.

Що ті ріки вже того горя наبراлись від того плачу, але царя нема, не вертаєть ся, „нема, нема так... не чуть", а плач „на ріках" тягнеть ся тай тягнеть ся предовжесною ниткою, що й кінця не видко...

Плакуть „на ріках" та споминають свою безжурну, минувшу долю, споминають сьвяті рублї...

А царя нема... Десь зник, тай нема, серце з жалю замирає.

І плаче Дудикевич „на ріках" і плачуть гламурні батюшки „на ріках", а царя нема...

Мокро, дуже мокро „на ріках"; ціла галицька канапія в обіймах воздихання й печали, а рублїв нема... нема, нема тай не чуть...

Гладнк мокріє „на ріках" і Коханик вже свиту замочив, а його „белого" нема...

Мов ріжнобарвні, ріжноголосі орлята в болоті, сидять канапи сиротами безталанними й... носи повішали, а царя нема... рублїв нема...

Сум, сум тяжкий, мов та американська хмара ясне небо, обгорнув немислосерню цілу Канцелю й до дна видоює останнє „на ріках".

Навіть такий великий подвижник, як господин Микита Хрунь, з серцем твердим, мов кінське копито, і той, сполягнувши на батюшку Луцика, не втерпів, щоб не процідити крізь зуби:

„Ох, та не любо двох!"

Процідили й сї два побратими спільного житя і своє власне мокре та перестрашене „на ріках".

А царя нема...

Крохмальний вже свій крохмаль замочив „на ріках"; а царя нема... мітри нема...

Найсьвятійша правительствуюча місця, що так недавно ще була повна „казьонного величія" й слави, обернула ся в пустку омерзіня й, мов „рексарова" стара кобила, лише рібрами сьвітить...

Ще хвиля і „найсьвятійша" задре копита до гори й розсилеть ся в „прах і пепел", а на її місци буде здвигнений американський монумент з безсмертною, невмирущою написию:

„Тут спочиває Ніщо!"

Лише недобитки „великого величія" — галицькі батюшки, „скиглячи—літаючи", мов сичі в ночи, будуть збирати ся до „постументу" й бія ся в перси, єдиними усти й єдиним серцем зоспівати:

„Покаяння отверзи ми двери, жизнодавче..."

Ми же, грішні „мазепинці", велїим гласом возопієм:

„Котюзі по заслузі!"

Грицько Чалий.

Евген Жуковський.

Нещасливий малорос.

Малорос Ігнатій Іванович Горбаченко не з тих, що випивши, зараз і платять. Ігнатове слово чести і регулярність шинкар не від нині знає, бо вже літ з вісімнайцять, відколи Ігнатій вступив своєю пятою на землю Вашінґтона та поселив ся при Орчард улиці в Новім Йорку.

„Який я тоді був красивий, стрункий; вус чорнявий, очи мов блискавки, одним словом — герой!"

Так то почав розказувати Ігнатій своїм товаришам по склянці, які мов журавлї обступили Ігнатія біля бари, рознявши роти.

„Коли йно я зліз з парохода, — говорив далї Ігнатій — так зараз моя перша думка була, щоб замешкати у великім місті, отже я тут в Новім Йорку і поселив ся.

„На родині жив я в місті, учив ся в бурсї в місті Харкові. Батько мій — хай йому там, як собі бажає! — був поміщиком, а я був одинак у нього. Правда, бувало мати скаже: „На що, старий, йому школи треба; чи ти не жиеш без школи на своїм хазяйстві? Чиж тебе люди не мають за люди? По що се? Плюнь лише на школи та не заживай дитині голови!" Добра була мати, — хай її Бог має! — нічого стара не вділа.

„От і завіз мене батько в школи, тай каже: „Учи ся, небоже! А то що злого почую, так тобі й конець!" Я справді налякав ся його і капарив аж до сімнайцяти годочків; та тут то і скоїлось!...

„Виходжу я раз у вечір за місто на прохід, аж дивлю ся — сидить собі на лавочці під тополею таке яблочко, наче намальоване: очи чорні, личка рожеві, а сама мов квіточка. Лиш я зиркнув на неї, а вона вже і в сьміх. От я думаю: ану буду пробувати; або удасть ся моя перша стріча, або й ні!

„Тут я приходжу та по звичаю, як то у нас по городах: „Здраствуйте, барішня! Я десь то вас стрічав... Чи не на пікнику в городськім парку?" А я й там не був, а вона каже, що й танцювала зі мною!...

„Від тоді ми стрічали ся часто. Я заходжував до матери старої поподі, яка мене витала стаканчиком чайку з бубликами. І від тоді моя голова почала пустіти; нічого не вдержалося в ній, так що й більше не міг запанувати над собою і опинив ся за дверми ненависної мені бурси... Надя мені радила: „Ідь до батька та хазяйничай, а опісля, як дійдеш двайцять і чотирох годів, то подружині ся зі мною". Але так не стало ся!... От як би сьогодня, памятаю, входжу я на батьківский хутір, а старий сидить у садку коло стебника та чистить рушницю. Як він мене взрів, так і вимірив рушницею на мене. „А то що? Ех, щоби був набій!"... І побіг старий до стебника, а я в ноги... Якраз на полянці пасла ся пара добрих батькових коний; памятаю обоє, як нині. Кобила каштановата зі звіздою на чолї, а кінь сивий з нечаткою на носі. Батько його у графа вкупив. Взяв я ті коні, тай гайда до міста! Приїздаю в Харків. Тут Жиди мене обступили і давай торгувати ся зі мною. Якось з бідою за тримета рублїв я позбув ся їх. „Ну, — думаю — требаж гарно вдіти ся". Вкупивши убране, я убрав ся як гаспадін. Ідучи до Нади, я вкупив цукорків у презенті, — грошики були...

„Натішивши ся собою, я розказав їй про своє горе і по довгій нараді я задумав виїхати до Америки. Надя прирекла, що буде ждати, доки не поверну.

„От я й приїхав в Новий Йорк; зараз мені всьо не сподобалось. Не привикши до диму, гурготу, душних фабрик, я нарікав на батька й матір, що породили мене на поталу... Лиш одна звіздочка, одна Надія сьвітила ясним промінем в моїм серці. Та нараз—тут Ігнатій зітхнув — нараз дістаю від неї письмо, що мати померла, а вона сама горює, та що й тітка силує йти заміж за купця Гавриїна, і сама не знає, що почати! Я їй зараз одно письмо, друге, та жду отвіту. Аж за рік Бог дав отвіт! Пише: „Не діждав ся ти, Ігнатій, бути моїм мужем. А я була рада, так тітка не дозволила. Повідомляю, що я здорова, а також синок, якого нам Бог наділив. Твоя знакома Надя".

„Як се я прочитав, хотів скочити у воду. Уже й пійшов над беріг, аж тут мене хтось хвать, та до себе! Оглядаю ся — босячиско обдертий, зарослий... Ухопив мене за груди, та щей бити хоче. Розказав я йому своє горе, а він сьлюнув, тай каже: „Дур ім, бабам довговолосим! Та ще й за них гинути? Ходи зі мною! Що заробим, то пропєм, а се буде наше! В горівці наша жизнь, в горівці наша любов!"

„Давай шість пив! — гукнув до шинкаря Ігнатій, забувши нагло за Надю, за батька й неньку, і за всьо своє горе...

Департамент скарбу у Вашінґтоні.

W.S.S.
WAR SAVINGS STAMPS
ISSUED BY THE
UNITED STATES
GOVERNMENT

ЩАДІТЬ І ВИПОЗИЧАЙТЕ СВОЇ ОЩАДНОСТИ

ВУЙКОВИ СЕМОВИ

Він потребує їх сейчас!

Ви будете потребувати їх по війні!

КУПУЙТЕ

Воєнні щадничі марки забезпечені правительством Злучених Держав.

Вони приносять 4% провізії, а відсотки обчисляєть ся що чверть року.

Можете розпочати ДВАЙЦЯТЬ ПЯТЬМА ЦЕНТАМИ, купуючи щадничу марку Злучених Держав.

Ваш почтмайстер, ваш банкир, ваш ґазетяр і многі купецькі аґенції пояснять вам сю справу як найдокладнійше. ЗАЙДІТЬ ДО НИХ І ПОСПИТАЙТЕ!

Се ваш обовязок!

Се виратує многим житє!

Се виграє теперішну війну!

АЛЬБУМ

розмірів на 56 сторін, в котрім містить ся 215 найкрасших ілюстрацій релїґійного міста Нью Йорку. Так найкращий і найгарнійший подарок в сьвіті, танці, варіяти, ноти, ґрамофони, зеґарки, ножі, ножиці, щипчики і много всяких дуже цінних річий. Се є дуже гарна памятка для Вас як і для Ваших кревних в старім краю. Коли сей Альбум Вам ся не сподобає, гроші застрахою. Ціна $1.00.

Замовлення приймають гроші або почтові марки на адресу: 148-03а—

UKRAINSKA KNYHARNIA
im. T. Shewczenka,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ЩОБИ яко тако, зрозуміти поші ніби, треба конечно мати під рукою мапу. З неї пізнає кождий, відкуди що має ждати. Бо хто має ждати гроші, як ждуть боєві лїні і котрі краї дебаюковані сторонами.

ГЛЬОБУС (куля землї), котрий можна обертати навколо в той спосіб, як обертає ся наша земля, означені всі 5 частин сьвіта і дороги на мороз куди пливуть корабелї. Сей ґлобус є для Вас ніби учителем ґеоґрафії, з котрого наберете много сьвідомости. Ціна 75 цент. Атлас посвиний з бальокадою 50 цент. Атлас з боєвими лініями всіх фронтів 35 цент. Мапа Европи 25 цент. Мапа Австро-Угорщини 50 цент. Мапа Румунії 50 цент. Мапа Італії 50 цент. Французький фронт з боєвою лінією 25 цент. Анґлійський фронт з боєвою лінією 50 цент. Мапа Злучених Держав 25 цент. Мапа кождого стейту з осібна 25 цент. 148-03а—

Замовлення посилайте гроші або почтові марки на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA
im. T. Szewczenka,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?

А може Ваші знакомі потребують? Ми вишлемо Вам даром.

Пишіть на адресу:

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ХТО ХОЧЕ ПРОЧИТАТИ?

Чи хотіли би Ви ліпше жити? Чи хотіли би Ви лекше працювати? Заробляти більше гроший? НЕ ВЯЖЕМ ЩО ТАК!

Ref ті Вашої бажаня сповнить ся, як Ви будете знати анґлійську мову. Подивіть на своїх знакомих, говорячих по анґлійськи, як їм все є доступне. Вони читають анґлійські ґазети, ходять до театрів, беруть ся до торгівлї і все понімають. Чи Ви не хотіли би стати такими? Коли Ви самі або і вашім не знаєте анґлійської мови, то не марнуйте ані хвилї часу, а таки сьогодня напишіть до нас лист і вилучіть 10 центів грішми або марками, а ми вишлемо Вам пробну лекцію і покажемо Вам як ми ґарантуємо вивчити Вас в трох місяцях говорити, читати і писати по анґлійськи за незначайно малою оплатою. Учащати до сеї школи зглашно. Ми учимо заочно. Лекції висилаємо почтою до всіх країв Америки. Тисячі людий покінчили сю школу і радять нам слатуть нам. То саме пробуйте і Ви. — Адресуйте: 102—

AMERICAN PREPARATORY SCHOOL
235 W. 47th St., New York City.

ПРОФЕСОР ЛІКАР B. F. MULLIN

гідний довіря лікар спеціяліст ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.
411 4th AVENUE,
(напроти почти)
PITTSBURGH, PA.

X-Ray (електричне) бадане.

35-літня практика лїченя десятьох тисячів недужих людий. Без зміни на рід Вашої недуги, прийдіть вилїчити ся. Уділяю лише найлїпші ліки з Европи і Америки і з других частий сьвіта при лїченю моїх пацієнтів. Я лїчу у себе. Сумлінно, які найду відповідні до лїченя. Прийдіть до мене, а здивуєтесь, як скоро будете вилїчені. 148-

НИЗЬКІ ЦІНИ.

БЕЗПЛАТНЕ БАДАНЄ.

ГОДИНИ ОФІСОВІ: від 9. рано до 7. веч. В недїлї від 10. до 2. полудн.

ДОПИСИ.

3 TRENTON, N. J.

Я їм не дивую ся.

В 143 ч. „Народної Волї" є поміщені аж дві „дописи" з цїлию очернення мене перед нашим загалом в Америцї. Одна „допись" є зовсїм без підпису, а друга є підписана вигаданим імнем, бо за цїлий довгий час мого побуту в Стейнелтон там зовсїм не було такого „примірника", як під сею річию підписано. Цїлий уклад і напрям безпідставного чернення невинних людий в сих „дописях" аж занадто вказує, що сї річи були сфабриковані в ред. „Народної Волї", або зістали надіслані якимсь їх власним безхарактерним галабурдним панком з околиць Ню Йорку, котрий належить до професіональних панків-чернителїв штабу скрентонських чорно-писаків. Коли то все було і є правдою про мене, що буцїмто я є сякий, такий, немазаний; коли се хтось писав, а не самі панки таке втяли собі на потіху, то під тими „дописями" мусїв би бути чийсь правдивий підпис; се мало би тодї і значінє і силу, а менї дало би нагоду до виправдування перед загалом, чи в суді, з тих „спечених у Скрентонї" пашквілїв.

Відтак я з гори зазначую, що все те, що за мене й на мене пише „Народна Воля", є пілла і безпідставна брехня, подібна до несмислених инших, якими чернило ся і плямило ся невинних людий в сїй же „Народній Волї".

„Дописувателя Івана Киби" не то не було, але й нема в моїм селї, і я вірю що його нема навіть в цїлій Америцї. Се цїлком нова „комета" скрентонських „астрономів".

Отже брехуни, напасники, очайдухи зі Скрентону! Кайте ся та не виставляйте себе на глум і сьміх перед нашим загалом. Хиба вже аж так морально треба впасти, щоби аж в такий підлий спосіб плямити невинних людий — вигаданими хорою головою річами, нападаючи на людий зза плота по розбишацьки?!

Щодо Січинського то я проти него, яко чоловіка, нїчого особистого не маю, але яко до полїтика, то я його не хвалю і не годжу ся з ним та з його панками, з якими він хотїв загарбати під свою контролю У. Н. Союз і з тою цїлию прибув був до Гарізбурга на конвенцію.

Ви-ж, панки, зі своєю „полїтикою" чернення, доносів та плюгавства вже цїлком упали морально в очах народу, який мішо і раз назавше осудив вас яко кирииників. Видно, що ви ще більше хочете зіхати на дїл тай тому дальше продовжуєте свою „полїтику". Встидайте ся самі себе, а не лише мене — Гасїя!

Так, так... Кого Бог хоче покарати, тому розум відбере, а ви вже — як видно — цїлком зістали без того дару Божого...

В. Гасїй.

3 CHICAGO, ILL.

Годі мовчати!

Коли невмолима смерть постигне всьми заслуженого для народної справи чоловіка, тодї майже вся преса даної нації посьвячує свої сторінки на некрольог (посмертну згадку) про покійника. Містить некрольог сама редакція часописи, містять також посторонні люди, обізнані з біографією (житєписию) і заслугами помершого. Так робить преса других культурних і осьвічених націй; так робить і наша українська преса, з виїмкою такої, котру редагують люди, у яких брак національного чувства і тої пошани, котру вони повинні віддати покійному.

* * *

Як звісно, швайцарська „L'Ukraine" (з 14. падолиста б. р.) принесла нам, американським Українцям, дуже сумну і зворушаючу до глубини серця вістку, про смерть одного з найкрасших синів галицької України — д-ра Евгена Олесницького. Передимною дві часописи: „Свобода" (ч. 149, з дня 18. грудня н. р. і „Народна Воля" (ч. 149, з дня 15. грудня м. р.). Пригляньмо ся тепер, як становище заняли обі висше згадані часописи супроти громадянського дїяча галицької України, покійного д-ра Олесницького. Наша рідна ґазета, „Свобода" помістила на редакційній стороні фотоґрафічну відбитку покійного, за ґазетою „L'Ukraine" подала новинку про смерть д-ра Олесницького, а опісля надрукувала досить довгий некрольог про помершого. Отже, як бачимо, то „Свобода" повинна свій обовязок як супроти покійного так і супроти своїх читачів. І ми вдячні за те „Свободї", що вона сповнює свої обовязки. І недин читач, що доси не знав близше бл. п. Олесницького і того, що він лишив у спадщинї для свого народу, тепер вже мав нагоду про се довідати ся як слїд.

Але не поступила в той спосіб часопись „Народна Воля", орган „Руського Народ. Союза".

Чи думаєш, Любий Читачу, що „Народна Воля" позаконмила своїх читачів з тими многими заслугами, котрі бл. п. др. Евген Олесницький лишив для свого народу? Ні! Чи може думаєш, Любий Читачу, що „Народна Воля" хоч одним словечком згадала про те, як то покійний, мимо своєї тяжкої недуги, не спочивав ані хвилини, а безперервно працював над полїтичним і економічним піднесенем свого поневоленого народу? Ні! Чи може думаєш, Любий Читачу, що „Народна Воля" згадала дещо про працю покійного в організації „Сїльский Господар" в Галичинї, котра то організація завдяки покійному так богато причинила ся до поліпшеня долї Твого брата-селянина в Галичинї? Також ні!

Нїчого більше не згадав Іван Ардан в „Народній Волї", кромі одної лише вістки про смерть покійного, котру подав за швайцарською ґазетою „L'Ukraine"; решта — ніщо.

І се має бути часопись, котра сьміє називати себе українською?! І се мають бути редактори і, котрі претендують на провідників української іміґрації в Америцї?!

Коли би покійний др. Олесницький був лише провідником української національно-демократичної партії в Галичинї, а поза свою дїяльність в партії не зробив нїщо більше для свого народу, то тодї міг би бути Іван Ардан хоч в части оправданий за свою провину. Але ми знаємо і І. Ардан сам дуже добре знає про се, що покійний працював на всїх полях для свого народу. І тому заслуги його є відомі також і російським Українцям. Отже покійний був не тільки провідником української нац.-дем. партії, але він був також одним з головних провідників цїлого українського руху в Галичинї. Навіть сама українська нац.-демократична партія, котрої помершим був провідником, найбільше причинила ся зпоміж других партій до культурно-просьвітного піддвигненя галицької України.

Але є ще одна дуже важна причина, ізза котрої І. Ардан ненавидить покійного. Саме ся памятна просьба бл. п. д-ра Олесницького, передана в листі через п. Жеребка (з Канади до Мирослава Січинського. Ся просьба від покійного є тим нам інтересна і великого значіня, бо покійний в листі до М. Січинського просив, щоби М. Січинський не мішав ся до полїтики української взагалї, бо се принесе українській справі велику шкоду. Але М. Січинський знехтував просьбу покійного д-ра Олесницького, бо так наказав йому зробити його опікун, І. Ардан, котрий є того переконаний, що крім нього нїхто не сьміє робити уваги недосьвідченому молодикови — навіть сам найвизначнїйший у-раїнський полїтик галицької України, покійний др. Олесницький. І се була чи не одна з много инших причин, що І. Ардан заняв таке неприязне становище супроти покійного.

І я вірю, що коли би помер відомий провідник Біллї Сондей, або Чарлї Чеплін, то тодї сї особи далеко більше заінтересували би І. Ардана, ніж великий син України, покійний др. Олесницький. А коли би так смерть заглянула в очи „швайцарському делеґатови" М. Цеглинському та розлучила його з Ардаком, то може наперед можна цїлком певно сказати, що Ардан заповнив би цїлу свою ґазету в память вірного по „знаню і фаху" товариша.

З повисше сказаного мусимо прийти до заключеня, що в „Народній Волї" не було і нема місця на такі річи, котрі могли би принести користь її читачам і взагалї українській справі; противно, є в нїй місце на все те, що приносить руїну українській іміґрації.

Не було і нема в „Народній Волї" місця на те, щоби сказати своїм читачам, ким був бл. п. др. Олесницький; зате було місце на всякого рода безнастанні, а **безпідставні** напасти і клевету на адресу делеґата „Загальної Української Ради", д-ра С. Демидчука, тому що др. С. Демидчук **домагав ся праці для української іміґрації в Америцї.**

Не було і нема місця в „Народній Волї" на те, щоби кинути грудку землї на могилу бл. п. д-ра Олесницького, а було місце постійно нападати і денунціювати редакцію „Свободи" за те, що, розкриваючи федеративні злочини і скандали, спонила свій народний обовязок як супроти американських Українцїв так і супроти української історії.

Не було і нема місця в „Народній Волї" на те, щоби сказати своїм читачам кілька слів про величезну громадянську дїяльність пок. Олесницького; зате було місце на статї, в яких відстрашувано людий, щоби не підписували ся під протестом проти прилученя галицької України до будучої Польщі.

Не було і нема місця в „Народній Волї" на те, щоби заохотити своїх читачів вступати в слїди бл. п. д-ра Олесницького; зате було місце оклеевчати Українську Раду в Америцї і головних урядників Укр. Нар. Союза, за їх щиру працю для свого народу.

Не було і нема місця в „Народній Волї" на те, щоби сказати своїм читачам про ту заз'ярту роботячість пок. Олесницького в цїли поліпшеня добробуту галицького хлопа-селянина; зате було місце нападати на „Фонд ім. І. Франка" при редакції „Свободи" і на новозаснованє товариство „Українських редакторів і журналїстів в Америцї".

Не було і нема в „Народній Волї" місця на поучаючі статї; зате було місце на клевету під адресою митрополита А. Шептицького.

Не було і нема доси місця з „Народній Волї" на те, щоби признати ся до великих будїв у „Федерації Українцїв"; зате з ще до нинї місце на всякого рода порнографічні статї і дописи, в яких оклеевчеть ся сим способом весь загал.

Робіть так дальше, народні Юди, а все з часом відібєть ся на вас. Нарід інстинктом чує, сто єму ворог, а хто добра бажає.

Радуйте ся, члени „Руського Чар. Союза"! Може хоч тепер опамятаєтесь, кого ви посадили в редакції „Народної Волї" та розказ „героя" М. Січинського; може хоч тепер опамятаєтесь, яких то галанасів дестримуєте і даєте їм на наживу свій останний тяжко заробльований грїш.

Тепер нам не дивно, що „Народна Рада" з Києва назвала Арданову ґазету **неукраїнською.** Шкода тільки, що те число „Нової Ради" отримав лише Ардан, часть з нього видрукував перед кількома місяцями в своїм органї, а решту заховав в своїм добре зрозумілім інтересї.

Чи чуєте ви, без сумнїву, „Р. Н. Союза", що Арданову ґазету **правительство України назвало неукраїнською?!** Радуйте ся!..

А. Надбужанський.

Заява Грицька Чалого.

Всїм тим особам, що на мою адресу вилазять зі своїм болотом на сторінках „Робітника" та „Народної Волї", я не маю часу відповідати на їх чорні чернення, бо навіть не вважаю ті річи вартими відповіди, а колиб се якось ненароком забагнулось, то — правду кажучи — я не є такий „щасливий", як ті „писаки" і не маю нїяких непотрібних та безвартних ґазетярських шмат для подібних болотяних справ. Їх „твори" самі за себе дають „справоздане" перед думаючим загалом...

Рішучо заявляю, що на подібні безвартні справи з зарозумілими недоростками менї шкода мого дорогого часу і паперу.

Всїм моїм „противникам" з наближаючим ся **Новим Роком** бажаю здобути більше людяної порядности, вирозумілости і... віднайти їхне занедбане **почуте встиду.**

Грицько Чалий.

Купуйте Календар У. Н. Союза. Коштує 50 цен. разом з пересилкою.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ОЛЬБІ, Н. Я. Тов. „Зар. Сїч", від. 363, подає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам, що на річнім мітінґу вибрано отсей новий уряд: Г. Підсальний, предс.; М. Лупишин, заст. предс.; І. Бабій, заст. секр.; Т. Ткачик, касс.; І. Кіш Сак, заст. касс.; І. Скробач і І. Мішанець, контрольори; І. Стасюк і І. Кіш, доглядачі хорів; І. Кіш, сотник; Д. Перадльо, господар. Члени уділили на річнім мітінґу, що будуть ся принимати нових членів через три місяцї без вступного до товариства, а то У. Н. Союза після статута. Се добра нагода для тих Українцїв у нашій місцевости, котрі ще не належать до У. Н. Союза і до нашого товариства. — І. Базїв, секр.

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АП. Тов. ім. Івана Франка, від. 93, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінґу дня 16. грудня м. р. вибрано отсей новий уряд: М. Ковальський, предс.; Д. Паранюк, заст. предс.; І. Збір, секр.; К. Бабій, заст. секр.; М. Паранюк, касс.; М. Соколяний, заст. касс.; А. Ковальо, Г. Збір і С. Іванїшин, контрольори; Д. Вардиґа, П. Сомик і Анна Семчак, доглядачі хорів; Т. Вардиґа, дирекция; Ф. Панькїв, капітан. Мітінґи відбувають ся кождої третої недїлї по перпім. — І. Збір, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Николая, від. 175, подає до відомости, що слїдуючі особи зістали вибрані урядниками: П. Попиванк, предс.; І. Братусь, заст. предс.; М. Теленак, касс.; Т. Данилишин, заст. касс.; Д. Макара, секр.; С. Олїйник, заст. секр.; Г. Шевань, М. Попик і І. Заболоцький, доглядачі хорів; К. Ванко і М. Ягнїшак, контрольори. — Д. Макара, секр.

МІКІС РАКС, ПА. Бр. св. Володимира, від. 91, подає до відома, що на річнім мітінґу дня 9. грудня м. р. вибрано отсей новий уряд: В. Хмар, предс.; М. Кочіра, заст. предс.; Н. Рудавський, касс.; Т. Вітошинський, заст. касс.; С. Солончак, секр.; Г. Баран, заст. секр.; П. Файфрич, С. Олїйник і М. Олїйник, контрольори; Н. Думич, В. Кремінь, С. Малиновський, П. Поліщинський і В. Манїшинський, опікуни хорів. — С. Солончак, секр.

КАНЗАС СІТИ, КАН. Бр. св. Володимира, від. 333, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінґу вибрано отсей уряд: Д. Лучинин, предс.; І. Комендя, містопредс.; Р. Мазур, касс.; П. Ноєма, секр.; Ф. Мазур, секр. рек.; Д. Іванук і Н. Янчишин, контрольори; К. Тарнопольський, надзиратель хорів в Канзас Сіти, Кан.; М. Бриленний, надзиратель хорів в Канзас Сіти, Мо.; Д. Яремко і О. Коменда, хорунжі. Вказаємо членів, котрі мають свої знакомих, які ще не належать до жадної орґанїзації, нехай їх приведуть на слїдуючі збори, бо будемо принимати нових членів до братства за половину вступного, а до У. Н. Союза після статута. Користайте з доброї нагоди, обезпечуйте себе і свою родину на лїтий час, щоб опісля не було запізно, бо нїхто не знає, чиє серце. — Н. Яремко, секр.

МАЧНЕРСВІЛ, ПА. Бр. св. Николая, від. 78, подає до відома, що на річнім мітінґу дня 16. грудня м. р. вибрано отсей новий уряд: Я. Вайда, предс.; А. Бочуник, касс.; Г. Ковальо, секр.; Д. Лотарчик, предс.; І. Ладишин, заст. предс.; М. Процак, касс.; М. Сокуш, заст. касс.; Д. Лопушанський, секр.; І. Ленчик, секр.; Г. Лаб

Др. ІВАН СМІТ

ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ. — СПЕЦІЯЛІСТ — ОПЕРАТОР.

ДОКОНУЄ НАЙТЯЖШІ ОПЕРАЦІЇ МУЖЧИН, ЖЕНЩИН І ДІТИЙ, СПЕЦІЯЛЬНО ПРОПУКЛИНИ (Т. Є. КИЛУ), ЛІЧИТЬ З ПЕВНИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, НЕДУГИ ЖОЛУДКОВІ, СЛІПУ КИШКУ, ГЕМОРОЇДИ, ГРУБІ ЖИЛИ, НІС, ГОРЛО, УШИ І ИНШІ НЕДУГИ МУЖЧИН І ЖЕНЩИН. ЄСЛИ ХТО НЕ МОЖЕ ПРИЙТИ ДО МЕНЕ, ТО НАЛЕЖИТЬ ЛИСТ І ОПИШИТЬ ВСЮ ВАШУ НЕДУГУ. ЗАЛУЧТЬ МАРКУ НА ВІДПОВІДЬ. 139—

Dr. JOHN SMITH, Jr.,
327 E. 17th Street, New York, N. Y.

Години урядові: 12—2 повна. І від 6—8 вечер, а в неділі і свята від 10-ої рано до 2-ої пополудни.

Телефон: Stuyvesant 4493

SANTAL CAPSULES MIDY

МОЧОВІ ВІДХОДИ
рятує в 24 ГОДИНАХ
Кожда пачка має назвиско MIDY
Уникайте відробів.

НЕДУГИ МУЩИН

Я є одиноким спеціялїст недуг мужеських в Пітсбурґу, котрий говорить по українськи.

Найдовше істнуючий, найуспішнїйший і заслугуючий на довірє спеціяліст недуг мужеських, котрий уживає своє знанє і довголїтну практику віддає для услуги недужим.

DOCTOR LORENZ,
11. поверх, фронт. 76-89
611 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.
Урядові години: Щодня від 9. рано до 8. веч. В пятницї від 9. рано до 8. веч. В неділї від 10. до 2.

ДАРОМ! Кождий дістане катальоґ найгарнїйших річий і ще вступних, — хто надішле нам свою адресу і залучить 4 цнт. марку на оплату пересилки. 40-

International Sale House,
1 Union Square, New York City.

З кождій українській хатї повинна находитись часопись „Свобода".

ЗВІСНИЙ
DR. GREY
СПЕЦІЯЛІСТ.
ЙОГО ОФІС ІСТНУЄ ПОНАД 30 ЛІТ.
117 E. 17th St., New York City,
близько Union Square.

Коли терпите на нирки або міхур, болї крижий, голову або груди, кашель, застуду, ечему, нервовість, катар, слабости носа, горла і жолудка, серця, запір, пропуклину, гемороїди, фістулу, ревматизм, невральгію або яку иншу недугу, ідіть до добре звісного і давно основаного офісу д-ра Ґрея. Коли лікар, котрий лічив Вас ще не вилїчив Вас, прийдіть до мене безпроволочно.

ПОРАДА ДАРОМ.
ЛІКИ $1.00.

За професійну обслугу числить низькі цїни.

Години: від 9-ої до 8-ої; в неділї від 9-ої до 3-ої. 104—

ДАРОМ! ДАРОМ! ДАРОМ!

Кождий дістане даром Гороскоп, або Астрономічний Ворожбит, який предсказує будучність кождої особи від дитинства аж до гробу; а також 70 гарних образків в дуже цїкавим поясненєм. Все готових до оправи в рамки. А також много инших цїкавих річий, якщо самі розвеселятесь а присїм розбудите велике запиканєнє у других і можете заробити добрі гроші. Пишіть 6 цнт. марками на Гороскоп і каталоґ. 124—
AFRICAN NOVELTY SUPPLY CO.,
295 E. 11th St., New York City.

Dr. KOLER,
638 Penn Ave., Pittsburg, Pa.
ЛІКАР
(говорить по українськи)

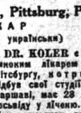

DR. KOLER є одиноким лікарем в Пітсбурґу, котрий відбув свої студії в Варшаві, має 28 лїт досьвіду у болїзнях. Я лічу ревматизм, пропуклину, гемороїди, шкропуки, недуги легких, серця, жолудка, гтробу, нирок, кишок, міхура, шкіри, як і всї недуги мужин, спричинені нечистотою крови. Я і 000 уживаєсь при лїченю недуг крови. Годость сь особисто, почтою не лічу. 105—

Години приняття: від 9. рано до 8. веч., в пятницї від 9. до 5. вечер, в неділї від 9. до 2.

ПРО АВТОНОМІЮ І ФЕДЕРАЦІЮ.

(З „Черніґівської Земської Ґазети").

Революційна филя знесла старий державний устрій і незабаром на установчих зборах людність усеї Росиї стане перед великим завданем, а саме: перед виробленем нових форм щодо красшого житя. Від сих нових форм, в яких мусить відбити ся новий, вільний устрій держави, в великій мірі залежати-муть і культурний рівень і матеріяльний добробут усеї людности держави, а особливо людности многих недержавних націй, з яких складаєть ся теперішна Росия.

Тому сї численні недержавні народи конче мусять з як найбільшою увагою поставитись до вироблення майбутного державного порядку й цїлком сьвідомо і стало сприяти лише такому, який найкрасше забезпечувати-ме їх колишні й сучасні права.

Але чомуж саме доводить, ся відокремлювати недержавні нації й настановити їм особливе місце в загальній боротьбі за красші умови житя?

В наші часи ледви чи хто не чув, або не знає тої великої правди, що нема тепер соціяльної рівности поміж людьми, що люди взагалї ділять ся на заможних і бідних, та що заможні, маючи в своїх руках велику грошеву силу, панують над бідними й примушують їх продавати свою робучу силу. Кождий в наші часи знає сю, так звану клясову неволю, яку чинить кляса капіталїстів над клясою робучою. Та рідко хто у нас, особливо на Україні, знає або чув про національну неволю, яка настає тоді, коли нема рівности між ріжними народами (націями) одної держави, коли один нарід панує в державі та гнїтить всї инші.

А тимчасом ся національна неволя важким тягаром лягає на всї сторони житя поневолених народів, загороджує їм дорогу до справжньої волї і красшої долї, гальмує культурний і економічний їх розвиток і взагалї робить мертвим усе, що хоче жити й розвиватись. Велика і тяжка клясова неволя — але вона стає ще тяжшою, ще більше нестерпимою, коли до неї додасть ся неволя національна. Безпорадність і безпросьвітність оточує тоді навкруги робучі маси поневолених народів, бо національна неволя туманить їх розум, їх клясову сьвідомість, привчає до вороговання, розбиває єдність всїх робітників і держить їх в горю і великих злиднях.

Отже національна неволя — то велике громадське лихо, то та тяжка хороба, на яку нездужає теперішне громадянство і яка ускладнює й обтяжує і без того важку боротьбу за красші умови житя для недержавних, поневолених народів. А міжтим, в яку частину великого сьвіта людського ми не заглянемо, мало не всюди там, де в одній державі жиють ріжні народи, ми побачимо сю національну неволю. В Прусії, приміром, Німці гнїтять Поляків. В Австрії ті-ж самі Німці неволять Чехів, а Поляки, Українцїв в Галичинї. А навіть Анґлія, яка досить славить ся своїми демократичними порядками, тд й та неволить ірляндський убогий люд.

І так робить ся майже у всякій завойованій, або прилученій країнї, з кождим народом, який жиє в державі, але не належить до пануючої людности. В Росиї, наприклад, жиє чимало ріжних народів і всїм їм довело ся, за часів старого ладу, зазнати великих утисків і можливо й на далї доведеть ся зазнавати, як що російська демократія простувати-ме протереними царатом шляхами і не пірве раз на завше звязків з великоросійським централїзмом. Бо національна неволя може зодягати ся в усяку одежу і навіть прибрана в демократичні форми, та озоблена революційними стрічками, може давити й гнїтити не згірше старого уряду.

Але через що-ж нема згоди та мира між ріжними народами одної держави? Звідки взяла ся ся неволя над цїлими народами? Хто винен в тих великих, хоч і мало помітних муках, які несе з собою кождому поневоленому народови національне рабство? Для того, щоб дати ясну й правдиву відповідь на сї запитання, треба хоч трохи придивитись до тих порядків, які заведено по многих державах, і хоч в коротких рисах пригадати їх характеристичні ознаки.

Отже з історичного досьвіду відомо, що майже всї держави сучасного сьвіта, склали ся наслідком завойовання, себто — в старі часи знаходились народи, власне, їх пани, що в своїх інтересах підбивали чужі краї і народи, віднимали в них богатства, які вони мали, разом з тим і право порядкувати своїми громадськими справами.

Так, наприклад, після того як Анґлїйці завоювали Ірляндію, вони ограбили всю землю в ірляндського грудящого люду, роздали її великим анґлїйським панам, знищили зовсїм ірляндську мову та й тяжко неволять робучий люд і не дають йому ні землї, ні волї. Але не тільки в випадках завойовань помічали ся у сильнїйших народів бажаня накинути другим слабшим народам свої звичаї порядки і головне: свою мову і в випадках добровільних приєднань. І зновуж таки за прикладами нічого далеко ходити, бо тасама Анґлія, тасама Прусія, Австрія і особливо Росія всїм своїм історичним історичним підтверджують се спостереженє.

В кождій з сих держав уряда власть або вважала, або й тепер вважає за повноправну націю тільки один нарід, а всї инші народи, які на своє неща стє були чи підбиті силою, чи навіть прилучились добровільно, являють ся лише тим, що їх вже влучно кажуть Росиянин, „инородческимъ" ґрунтом, ні в кім державна влада робила свої хитрі й нехитрі, але завше не справедливі й безсовісні спроби заведеня „общаго единоо образія", або ще красше „слїянія народностей" з народом пануючим. По всїх сих держав ках крім того помічалось і те теж помічаєть ся, що уряд намагаєть ся забрати всю власть до своїх рук, щоб керувати всїми державними справами з одного середка, чи як кажуть — центра.

Оттакий державний лад, коли уряд з одного центра порядкує всїми державними справами і не дає окремим частинам (землям, народам) порядкувати самим собою, називаєть ся централїзмом. І от сей в більшій, або меньшій мірі централїзм сучасних держав є найлїпшим ворогом поневолених народів, є тим Молохом, якому в жертву приносились і приносять ся найдорозші духовні й матеріяльні скарби людности. І хто хоче покласти конець національному гнїтови, хто хоче знайти певний шлях до національного визволеня, той повинен погодити ся з сим і назавше залишити людожевні централїстичні думки. Але що таке національна неволя і як муки несе з собою кождому поневоленому народови національне рабство?

Отже найперше, що в національній неволї кидаєть ся і очи кождому, се гнїт над національною культурою. І в тім нема нічого дивного. Бо коли централїстична власть якоїсь-гам держави в своїй загальній діяльности визнає лиш один нарід, нарід пануючий, то мимоволї натикаючись на народи инші, не пануючі, перш за все пильнує, як би знищити їх національні окремішности, які складають ся з мови, звичаїв, історії і взагалї культури — слушно вбачаючи в сих окремішностях погрозу для інтересів народу пануючого. Ось через що всюди, де один нарід панує над всїми иншими, не дають вільно розвивати ся прсьвіті народній. Примушують по школах вчити ся чужою мовою, заборонюють дїтям говорити поміж собою так, як говорять їх батьки, і вживають усїх заходів, аби по всїх школах посїяти байдужність і навіть ненависть до рідного краю і рідного народу.

І так гальмуєть ся розвиток культури серед поневолених націй всюди, де є національний гнїт. В Прусії, Австрії, Анґлії, Росії — всюди ми бачимо сей гнїт над духом живого народу. Але ще більше тяжкий, ще більше нестерпимий гнїт відчувають поневолені народи над своїм хазяйством. Звичайно, завсїди буває так, що про розвиток народного хазяйства взагалї дбає держава, яка й видає задля сього відповідні закони. Та проте всеж таки хазяйство кождого народу відріжняєть ся від хазяйства инших народів, і для того, щоб сї закони доконували його розвиткови, треба, щоб вони були приспособлені до житя народного, бо коли не буде сього, то не буде й правильного розвою в хазяйстві, а відтак і в житю народнім. Що-ж робить ся по тих державах, де є національна неволя?

По тих державах уряд дбає переважно про добробут пануючого народу, пануючої нації, а майже зовсїм не дбає про добробут инших народів, инших націй, які входять в склад держави. Уряд видає закони, які являють ся найбільше корисними для сього пануючого народу. Він проводить зелїзні дороги перш усього на землях пануючого народу і навіть торгові договори з иншими державами складають ся на його користь. І так робить ся всюди, де є національна неволя. Анґлія виднажує Ірляндію й свої індійські колонії. Австрія — Галичину, Росія — Україну, Польщу, Білорусь, кавказьких, туркестанських і сибірських народів. Але національна неволя і на сїм ще не вершить ся — і до гнїту культурного та економічного додасть ся ще нестабром і гнїт політичний. Сей політичний гнїт над поневоленим народом повстає у найбільше яскравій формі тоді саме, коли нарід прокидаєть ся то боротьби за своє визволенє. Тоді, коли нарід, зрозумівши свою неволю, починає гуртуватись у всякі товариства, для боротьби за своє право вільно розвиватись, тоді уряд позбавляє його сього права і ставить, які тільки може, перешкоди. Адже всї певно памятають, як тара російська влада гальмувала гуртоване українського народу в окремих просьвітних товариствах, як вона закривала їх, а членів сих товариств жяко карала. Та найголовнїйше в політичнім гнїтї — се те, що нарід не має права сам порядкувати своїми справами громадянськими.

А хто може красше знати житє народу, його потреби, хто може утворити для нього найкрасші закони, як не сам нарід? Через се всюди, по всїх державах, рано чи пізно, поневолені народи стають до оборони своїх національних прав і хоть бути хазяїнами свого житя. І нема в сьвіті такої сили, яка винищила се бажанє народу самому порядкувати своє житє, винищила се прагненє до автономії. Нераз Анґличани заливали кровю ірляндський край, а проте не вбили вони вільного духа ірляндського народу, не викорінили в ірляндців змагань до автономії. Не удались і російському урядови проби заведеня так званого „русскаго единообразія" серед численних народів, і вони зрештою прокинули ся, зрозуміли свою неволю і разом з закордонними братами домагають ся тепер права самим впорядковувати своє житє. І се цїлком зрозуміле, тому що національна неволя — то страшне, велике лихо для всього громадянства. Всїм національне рабство несе горе, муки і великі шкоди.

І тільки тоді, колиб державна власть порядкувала тими правами, що торкають ся всїх націй держави, а про місцеві, національні справи і потреби, до торкають ся тільки одного народу, дбав би сам сей нарід, тоді-б національного рабства не було. Коли кождий нарід в державі мати-ме право видавати закони в справах свого краю, коли він мати-ме право порядкувати всїм тим, що торкаєть ся тільки його потреб, його житя, — словом, коли кождий нарід в державі мати-ме автономію, тоді національна неволя впаде сама собою. Бо житє людське ясно показало, що дуже вважко після одного способу задовольняти, як слїд, всякі культурні, господарські й инші потреби теперішного громадянства, що після однакових законів не можна добре впорядкувати місцеві справи ріжних народів такої держави, як, приміром, Росія. Ну, а місцеві нужди й потреби, звісно, красше відомі місцевим людям і швидше всього вони будуть задовольнені місцевими законами, виданими місцевою законодавчою радою виборних людий. І через се всюди, по всїх державах, де заведено справді вільні демократичні порядки, як от, приміром, Швайцарія, або Американські Стейти, місцевим людям передають право не тільки порядкувати, а ще й право самим через своїх виборних видавати свої закони в своїх справах.

(Дальше буде).

Коляди щедрівки

на Різдво Христове і Богоявлене з додатком инших пісень церковних, котрі то повинні знаходитись в кождій українській хатї.

Цїна коляд для кождого досить приступна бо лише 25 цнт. з пересилкою.

Замовляй і гроші посилайте на Адресу:
SVOBODA,
81 Grand St., Jersey City, N. J.

Земля, воля й просьвіта.

Як лише впали пута неволї, скрізь по всїй Україні люди до працї взяли ся. Зрозуміли люди, що до волї їм ще бракує землї, бракує достатків, але чи не найбільше бракує пущиної школи, просьвіти доброї.

Всї, хто добра людям жичить, усї стали до працї на користь рідному народови.

Треба волї, треба землї, треба школи!

Якої-ж нам школи треба?

А такої, щоб вона користь людям давала, щоб від неї, як від сонця, сьвітле проміне, сьвіт — просьвіта серед людий ширилась.

Найгірше лихо доси було в тім, що по наших школах учили нас не нашою народною, рідною українською мовою, а чужою, мало або й зовсїм не зрозумілою, московською, або руською.

Розумні люди, щирі та вірні дїти свого народу, ті, що самі зпід ярма російського стрїхи вийшли й самі зазнали, як то тяжко та чужа наука дасть ся, — ті давно вже допоминали ся, щоби наука в нас в Україні по всїх школах і сільських і міських, і в гімназиях і в університетах була на нашій рідній українській мові, на такій мові, як говорить наш нарід.

Як би так було давно, наш нарід не був би таким темним, убогим, як тепер є. Нащ нарід був би просьвіченим, розумнїйшим, а тоді він мав би і землю й достатки й волю. Але вороги-народні, ті, що з поту та крови народної жили й доси жиють та панують, з найлучче ті, що звуть себе „малоросами", — ненавидять нашу мову — дар Божий і плюють на все, що є найдорозше в нашого народу — рідної школи нам не давали. Вони бояли ся, що нарід, просьвітившись та довідавшись із путящих книжок, хто він є та що від нього забрали, покарає їх, забере від них усе те, що колись вони загарбали від народу. Так і тримали нарід у темнотї, а тих, хто хотів очи народови розкрити, показати сьвіту правду йому, тих по тюрмах гноїли.

Прийшов час волї, а вороги народні, кліщі на тїлї народнім, ріжні „малороси", поховались, бо злякались правдивого гніву народного. Але останними днями вони почали себе виявляти. Так, наприклад, у Києві вони, правда невеличкою купкою, вийшли на улиці й почали вимагати, щоб їм царя вернули, а значить, вони хочуть, щоб і вся та неволя, що нарід скинув, також вернулась.

Отож сї темні сили йдуть прти волї народної. Особливож їм допікає те, що селяни в нас в Україні будуть мати путящі школи на рідній мові і будуть просьвічені.

Вони бо знають, що коли ми, селяни, й далї будемо темні, а доси ми були темними, бо не було в нас рідної школи — так від нас буде легко забрати й волю й землю і знов нас повернути на панських наймитів. Як тільки стало відомо, що новий міністер просьвіти народної, щирий оборонець народу, видав закон, що в нас по школах можна вчити по нашому, на нашій рідній мові, так як наші люди говорять; як тільки стало відомо, що в Києві, нашій відвічній столиці, люди працї взяли ся, щоб з осени вже скрізь по школах, і в нас на Волинї, вчити народною мовою, — зараз вороги народні галас счинили, й особливо „малороси". „Як таки так, щоб мужика вчити, як таки так, щоб у школах мужицькою мовою було — не допустимо!" — вигукують „малороси", або як тепер вони себе зовуть „югороси", чи часами „коренні малороси". Але люди наші вже розуміють, що без рідної мови в наших школах не може бути правдивої просьвіти, не може стати нарід просьвіченим, а коли він не буде просьвіченим, то він не здобуде волї, не мати-ме землї. Колиж народови дадуть землю, дадуть ту волю, але не дадуть рідної школи, так за деякий час він втратить і землю й волю. Нарід наш це розуміє.

Ось що, наприклад, пише Шполянський Виконавчий або Исполнительный Комитет (місточко Шпола, київської губернії) у відповідь на те, що „коренні малороси", „інтелїґенти" протестували проти того, щоб на нашій мові в школах учили:

„Шполянський сільський Виконавчий Комітет, по великому обуренню шполянського сільського громадянства в 12 тисяч душ на раді 29. квітня проти тих „коренных малоросов интеллигентов", про яких оповідає ґазета „Кіевлянин" в ч. 105 з 28. квітня в статї під заголовком: „Протест против насильственной украинизаціи школы" — постановив:

„Ми, сільські громадяни України нїчогісенько не маєм проти того, що там десь є руські малороси і що вони „коріннї", „інтелїґентні", тільки просимо їх, щоби вони в наше українське дїло не мішались. Ми самі красше знаємо і бачимо, яких нам, Українцям, шкіл треба; за нас темних та неграмотних просимо „корінних малоросів інтелїґентів" не розписуватись. Ми цїлком згідні, як вони поїдуть собі в Росию і там, як їм найкрасше подобаєть ся, будуть себе величати: чи „малоросами" чи „окраїнцями" і там заведуть собі школу, яку захотять — хоч і турецьку; а ті пікуватимуть ся, що ми не зрозуміємо свого українського язика, їм не варто. Буде й того, що вони клопотали ся за старого уряду і мордували нас російською мовою. Як нам і дїтям нашим легко буде вчити ся вашою мовою, то гаразд сказати: кождого року записувалось у початкову школу 200 учнів, а кінчило їх цїлу року 18 до 20 душ, а тих всїх остатних по „слабовуміє" проганяли, а то й самі мусїли кидати, бо не второпають, що учитель говорить.

„Ми жаднемо, щоб наших дїтий учили тільки українським язиком, а російського ми будемо вчити ся як чужого — по охоті. А тих „корінних малоросів-інтелїґентів" що вони протестували, чи просили тимчасове правительство, то робили се тільки за себе, за „малоросів", а за нас, Українцїв, мов клопотались вельмишановна Українська Центральна Рада в Києві, котру щиро просимо виступити з обуренем проти таких заходів у нашім краю.

„Шполянський селянський комісар **Матіко;** підписи секретаря і членів".

Що таке є Українська Центральна Рада в Києві, се вже наші читачі знають. Ся Рада клопочеть ся за весь український нарід. Вона не допустить, аби вороги народні, ті „малороси", або „югороси", забрали від народу ту волю, що він тепер здобув. Вона не допустить до того, щоб сї темні сили обдурили наш нарід і не дали йому рідної школи, бо як не буде в нас рідної школи, не буде в нас і волї, не будемо ми мати й землї, значить не будемо господарями на своїй землї, а наймитами, як і доси були; будемо на панів працювати, як і доси працювали.

Українська Центральна Рада стоїть на варті прав українського народу й пильнує добра народного. Ми повинні піддержувати її, слухати її, а вона нас оборонить.

Гнат Журнбіда.

(„Громадянин").

Читайте „Свободу" і приєднуйте й нових передплатників!

Українські інтереси.

Учіте ся, брати мої,
Думайте, читайте;
І чужого научайтесь,
Й свого не цурайтесь.
Т. Шевченко.

Думайте, читайте... Так заповідав нам Великий Кобзар землї української, наш поет, Тарас Шевченко. Тепер нам треба богато думати; а щоби було про що думати, треба довідувати ся, що стало ся в Росії й на Україні.

Коли нарід український жив у темнотї, в убожестві, коли не було в нього волї за себе обстоювати, то тепер революція, звалившим царя і його мешку дворню, богатого без мірі і зду до народу, привела нас до потреби кувати своє щастє. Доведеть ся обстоювати свої інтереси.

Які-ж наші українські інтереси?

Нарід наш більше хлїборобом. Землї у них недостача. Отже треба, щоб земля перейшла в руки трудівничого люду. Подруге треба, щоб меньше було по селах і місточках дармоїдів усяких, а начальство повинно не призначатись, а лиш вибиратись.

Здобувати се Українцям треба, а станеть ся се тоді, коли ми себе будемо вважати одноцїльною громадою на всю Україну.

А як же се зробити?

Скрізь, де-б ми не виступали, чи на зїздах і зібраних, чи на мітинґах і манїфестациях, чи навіть в „Установчій Раді" (Учредительное Собраніе), що закони державні установлятиме, скрізь ми повинні зазначувати, що ми, Українцї, хочемо мати волю, землю селянам, що ми не хочемо бути темними, не хочемо, щоб нас звали мужиками, не хочемо, щоб з нами нашої глузували.

А щоб здобути собі се право, треба однодушно вимагати, щоб наша мова українська мала повну волю в школах, судах, розмаїтих установах (інституциях), на почтї, зелїзницях. Коли ми мати-мемо се право, тоді з нас вийде такий освічений і сьвідомий нарід, що напевно поборе свою темноту.

Українському народови треба здобути людскі права, волю і землю не лише для самих себе, але й для дїтий, внуків, правнуків. Бо коли ми не здобудемо нічого, то наші нащадки проклянуть нас, як тепер ми проклинаємо тих, що у народу позабирали волю його й землю. Тепер нам треба освідомлюватись, думати, читати. Лиш осьвідолений нарід, що твердо обстоює свої права, може їх добути, зможе пізнати і друзів і ворогів своїх.

О. Русаневич.

(„Громадянин").

ВЕСЕЛА ОПЕРЕТА В 3-ОХ ДІЯХ
ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ!

Се книжка надає ся вповні для аматорських театральних вистав. До відограня потрібно всего 4 женщини і 8 мущин. — Цїна за прим. 25 цнт., за 12 примірників $2.25.

Замовляй і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

DR. BROWN дентист, 45 East 7th Street, недалеко парка, NEW YORK, N. Y.

Всїлякі роботи лікарско-дентистичні по умірковаиих цїнах. При витяганю зубів уживаю спеціяльний спосіб для знечуленя, так що пацієнт зовсїм не відчуває болю. Офіс заосмотрений у всї найновійші інструменти і є взірцево чистий. Цїни легкі.

МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ

Єсли ви терпите на нову або застарілу хороб і не дістали жадної помочи у спеціялістів,

Прийдіть до мене — а я Вам доведу результат

скоро, тревало і за малу нагороду у всїх нервових і хронїчних ваших хоробах.

ПОРАДА ЦІЛКОВИТО ДАРОМ.

Наслїдком успішної довголїтної практики і задля уживаня найновійших і признаних науковою метод лїченя дня помочи електрики і встрикуваня в обіцяю Вам в кождім часї можливо найлїпші успіхи.

Через осторожне екзаміноване, я є певний що до Вашої недуги: лїченє приноровлюєть ся точно до кождої недуги.

При лїченю ревматизму, кровяних або шкірних недугах і т. п. я уживаю найновійше Sectrin, яка помагає, не перерваючи Вашої роботи.

ПРИЙДІТЬ ЦЇЕ НИНІ.—НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ.

Dr. HANNON, СПЕЦІЯЛІСТ
146 East 14th Street,
Напроти Tammany Hall
NEW YORK CITY

Години офісові: Денно від 9. рано до 4. попол.—Вечер: від 6. до 8. В неділї і признані свята: від 10. до 2. в полудн. вкно.

ОСТАВШИ ПОЧЕКАЛЬНИЙ ПОКІЙ.

РОБОТА ДЛЯ

МАЙНЕРІВ — ВИТЯГАЧІВ КОКСУ — РОБІТНИКІВ

Майнери заробляють денно 6 до 8 долярів. Витягачі коксу заробляють денно 4 долярів. Звичайні робітники заробляють $3.25 до $3.50. Робіть 8 годин денно. Голосіть ся сейчас до котрогобудь з слїдуючих шляхів в Latrobe, Mt. Pleasant, Connelsville, Uniontown. Ci ціяли є в поблизу Fairchance і Masontown, Pa. 143в—

H. C. FRICK COKE COMPANY, SCOTTDALE, PA.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Слідуючий асентирунок.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Ґенерал Кравдер повідомив ґоверноріз, що слідуючий асентирунок до американської армії не відбудеть ся перед днем 15. лютого 1918 року.

Мулярі йдуть на перший поклик.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Ґенерал Кравдер видав зарядженє всім ґоверноромм, аби як найскорше преглянули надіслані квестіонарі і змобілізували 1.000 мулярів (мураріз), які конечно є потрібні для ґенерала Першінґа у Франції.

Жиди проти Злучених Держав?

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Нюйорський „Ґлоб" (з 27. грудня 1917 року) пише:

Від початку вибуху війни більша часть нашої чужинецької преси віддала ся на услуги німецькій пропаґанді. Зі початком Америки до війни і кожто передтим вона найзавзятійше проповідувала бунт. Мимо острих зарядженъ з Вашинґтону, щоби припинити поширюванє протиамериканізму, є одак ясним, що німецькі пропаґатори сповняють дальше свою погану роботу. Чужинецькі часописи в Ню Йорку опублікували недавно невірні статі в справі закона про військову службу і про цілі квестіонарі. Бодьмість з простунів є часописи жидівські. З початку видко ся, що ті статі є наслідком пропаґанди. Дяатого відповідальним редакторам дано перестогу, але часописи дальше продовжають своє. Тут нема причини довше зволкати з сими видавництвами. Ми треба виразно сказати, що проповідуванє бунту не буде толерване під ніяким услівєм.

Бувший майор Ню Йорку хоче вступити до корпусу летунів.

Джон Вурфі Мічел, який вчера (31. грудня 1917 року) покинув свій уряд яко майор міста Ню Йорку, задумав вступити до корпусу летунів.

16-літний хлопець дістав 10 літ арешту.

Тімми Мойнеґан, 16-літний мешканець Ню Йорку, дістав 10 літ арешту за убиство свого товариша підчас забави.

Президент Вілсон скінчив 61 рік житя.

В пятницю (28. грудня 1917 р.) президент Злучених Держав, Вудров Вілсон, скінчив 61-ший рік житя.

Вудров Вілсон родив ся 28. грудня 1856 року в місцевости Стонтон, у Вірджінії. Наукове шкільне одержав у колеґії в Прінстон, Н. Дж., де описав був професором, а в 1892 році став її президентом. Він написав і видав „Історию Американського Народу" та инші історичні і політичні праці. Вславив ся яко реформатор. В 1910 році вибрано його ґовернором стейту Ню Джерзи. Се його заслуга, що стейтова леґіслятура ухвалила закон про відшкодованє робітників. Його заходами зреформовано в стейті виборче право. Передтим кандидатів висували лише партії, а тепер кождий чоловік може кандидувати, коли має за собою приписане число голосів. Будучи ґоверноромм, Вілсон здобув собі велику популярність яко політик. При виборах в 1912 році демократична партія виставила його кандидатуру на президента Злучених Держав. Тоді його вибрано президентом, а в 1916 році вибрано його президентом наново.

„Робочий Народ" в Канаді.

Канадійський український „Робочий Народ" (ч. 53, з 22. грудня 1917 р.) доносить, що з початком 1918 року, при нім пічне виходити тижнева московська ґазета „Робочий Народ".

Потреба московської соціядемократичної часописи в Канаді — пише „Робочий Народ" — вже давно дає ся відчувати; зросла вона тимбільше тепер, в хвили таких великих перемін в Росії. Московські робітники в Канаді, не маючи спромоги діставати московської робітничої преси, читають чорнобетені часописи „Русское Слово", „Русский Голос" і им подібні. Тому група московських товаришів у Вінніпеґу рішила видавати при „Робочім Народі" московський тижневик „Рабочій Народ". Річна передплата „Рабочаго Народа" виносить в Канаді $1.25, а в Злучених Державах $1.50. Адреса „Рабочаго Народа" є: Box 3658, Winnipeg, Man., Канада.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Українці, Чехи і Полудневі Славяни протиявли ся мировим переговорам.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Телеґрама з Амстердаму доносить на основі вістий з Відня, що українські, чеські і полудневo-славянські посли в австрійськім парляменті робили всюможливе, щоби не допустити до мирових переговорів з Росією. Їх опозицію супроти мира оправдують тим, що дальша війна ослабила би австрійське правительство, а натомісць австрійські народи діставали би сильнійший ґрунт під ногами.

Протест проти польських леґіонів.

Український Народний Комітет у Львові як доносить громадська „Наша Спілка" (з 29. грудня 1917 р.) постановив формально запротестувати проти розміщеня польських леґіонів у Перемишли.

Сей протест спричинив се, що австрійські військові власти вдучили польських леґіонів до звичайної австрійської армії. Їх розділено по ріжних подках і тим способом усунено з Перемишля.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Фінляндська республика.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Вибори на першого президента Фінляндії відбудуть ся 15. січня 1918 року. Президент буде вибраний на пять літ. Уряд перебере на себе 13. цьвітня 1918 року, а до того дня функції президента буде сповняти премієр.

Положенє в Італії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Римський кореспондент нюйорського „Ґлобу", Едґар Ензель Маєрер, доносить, що Італія хилить ся до мира. Слова: „Не можна сидіти в окопах третю зиму", які сказав посол Турати, повторяли кореспонденти італійські жовиір підчас відвороту.

Внутрішними ворогами правительства є соціялісти, клерикали і невтральні. Розправа проти одного завідателя венецького банку: „Банка Комерчіяле" викликала противоеочну силу в Італії. Сей завідатель мав заявити, що „Банка Комерчіяле" має половину послів у своїй кишени і робить з ними, що хоче. Небезпека для правительства ще й тим велика, що навіть провоєнна партія розділила ся на двоє. Більшість Італії хоче мира.

Угорщина повинна бути виключена з ряду цивілізованих держав.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

В пятницю, 7. грудня 1917 р., посли німецької партії в австрійськім парляменті предложили інтерпеляцію, виписану на 164 сторонах паперу, вказуючи на зраду Чехів супроти держави протягом війни. Німецькі посли зажадали, щоби правительство підпринято супроти Чехів рішучі кроки. Підчас дискусії над сею інтерпеляцією провідник Чехів, посол Странский, заперечив закид зради держави зі сторони Чехів. Натомісць він жадав, аби звернути більшу увагу на провокацію Угорщини, яка повинна бути виключена з ряду цивілізованих держав.

Число лікарів в Австрії.

Остання лікарська статистика виказує, що в Австрії є 22.000 лікарів, з того 12.000 служить в армії.

Землетрясенє в Ґватемалі.

Місто Ґватемала, столиця полудньо-американської республіки тоєсамої назви, є цілковито знищене землетрясенєм. Найменше 125.000 осіб остало без домівки.

Жофр безсмертним членом французької академії.

Французький полевий маршалок, ґенерал Жофр, зістав іменований безсмертним членом французької академії.

ВСЯЧНА.

Соціялізм і соціялісти.

Соціяліст — каже Ґустав Ле Бон в паризькім „Лес Анналес" — є по більшій части чоловік, який має релігійний помисл, має який, стратиший свої статі віруючі, мусить мати провідну зьвізду, щоби міг орієнтувати свої погляди. Соціялізм не опирає ся на своїх доктринах, але на надіях, які його сотворили, і на вірі, яка повстала. Жиденний ілюзіями, соціялізм обіцює масам рай, про який, вони мріють. Противники соціялізму не можуть робити такихсамих обіцянок, бо вони є звязані нерозлучними принципами економії. Коли би слово „соціялізм" можна заступити словом „ретельність", то воно було би в ході розвитку. Сила слова є часто більша ніж сила доктрини.

Альзація й Льотарингія.

Альзація й Льотарингія, про які так часто говорить ся і пишеть ся, є складовою частию німецької держави. Нині Франциї каже, що ці дві провінції мусять до неї належати; инакше не буде мира. Німеччина знова каже, що се є неможливе, бо більша часть населеня сих двох провінцій є — Німці.

Історія Альзації й Льотарингії є богата, а як тут переговімо її коротко. Ще перед Христом на тих землях, де є нині Німеччина, Бельґія і Франція, були дві могучі держави: Ґалія і Ґерманія. Ґалія — се теперішна Франція і Бельґія, а Ґерманія — се теперішна Німеччина. Західні границі Ґерманії сягали аж на захід поза ріку Рен до Марни і Секвани. Тоді теперішна Альзація й Льотарингія належали до Ґерманії.

На початку VIII. століття Льотарингія була независимою державою. Пізнійше її поділено на горішну і долішну Льотарингію. Долішна Льотарингія була якийсь час независимим князівством, а відтак підпала під Бельґію. Горішна Льотарингія була довший час независимим князівством, аж 1736 року прилучено її до Франції.

Альзація якимсь способом підпала під Францію і була її провінцією аж до німецько-французької війни в 1870-1871 роках. Тоді Німеччина відвоювала від Франції Альзацію й Льотарингію і зробила їх своєю провінцією. Простір сеї провінції виносить 5.600 квадратових миль (американських). з того на Альзацію припадає 3.198 кв. миль, а на Льотарингію 2.402 кв. милі. Населенє в 1910 році виносило 1.871.700, з того на Альзацію припадало 1,153.335, а на Льотарингію 718.365 душ. На 1,871.700 душ населеня на Німців припадало 1,671.700, а на Французів лише 200.000.

Богатійшою частию є Альзація, де управляють виноград, коноплі, лен, тютюн; є там також поклади міди і зелїза.

Російська хронольоґія за 1917 рік.

Марець, 12. — Російський цар Николай II. видав указ, аби дума (парлямент) розійшла ся. Дума не виконала указу, а протиномо, зажадала внутрішних реформ. Перші прояви революції.

Марець, 15. — Цар Николай Романов зрік ся трону в користь свого брата Михайла Александровича. Сей не приняв корони. Сформовано нове правительство. Князь Юрій Львов — премієр, професор Павло Міляков — міністер заграничних справ, адвокат Александер Керенський — міністер справедливости.

Марець, 16. — В цілій Росії проголошено рівне горожанське право, свободу преси, мови і релігії. Загальна амнестія.

Марець, 30. — Тимчасове правительство згодило ся на територіяльну самостійність Польщі.

Май, 4. — Розрухи в Петрограді, коли новозорганізований „совет рабочих і солдатських депутатів" довідав ся, що правительство згодило ся на політику злиянія.

Май, 11. — „Совет рабочих і солдатських депутатів" жадає скликаня мирової конференції до якоїнебудь контрольної держави.

Май, 14-19. — Зміна в кабінеті. Павло Міляков уступив, а міністром заграничних справ іменовано Михайла Терещенка. Керенський перенив міністерство війни.

Червень, 5. — „Совет рабочих і солдатських депутатів" видав проклямацію до робітників сьвіта в справі мира без анексій і відшкодовань на принципі независимости всіх націй.

Липень, 15. — Нова кріза в кабінеті з приводу української і фінляндської справи. Кадетські міністри уступили.

Липень, 24. — Новий кабінет. Керенський премієром.

Серпень, 25. — Московська конференція в Москві.

Вересень, 8. — Непорозуміня між Керенським і Корнїловом. Ґенерал Корнїлов машерує з дикою дивізією на Петроґрад.

Вересень, 13. — Бунт Корнїлова здушений.

Вересень, 15. — Керенський оголосив Росію демократичною республикою.

Жовтень, 7. — Кріза в кабінеті і новий коаліційний кабінет.

Падолист, 7. — Повалене кабінету Керенського. „Совет рабочих і солдатських депутатів" прийшов до власти. Новий кабінет: Микола Ленін — премієр, Лев Троцький — міністер заграничних справ.

Падолист, 13. — Війска Керенського побиті большевиками коло Царського Села.

Грудень, 5. — Мирові переговори большевиків з центральними державами.

Імена з одною буквою.

Чи ви були в А? Може і були. Се є назва місцевости в Швеції. В Европі є найменше сім річок і потоків, знаних яко А.

Коли не були в А, то може були в О? В Нормандії (провінція у Франції) 20 миль від міста Аргентон є село, знане під назвою О. Там є також місцевий дідич маркіз д'О. Людий, які мають назву О, можна подибати також в Парижи і Брукселі. В Хінах є місточко, зване У, а є також місто, знане яко У (в провінції Гонан).

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

І. С., Клівленд, О. — Листів до старого краю тепер не пускають.

ВЕСЕЛЕ ДЛЯ СТАРИХ І МОЛОДИХ!

„ВЕСЕЛІ ВІРШІ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО"

Про Мужиків, Козаків, Попів, Ксьондзів, Лахів, Москалів, Жидів і Циганів.

Книжочка обнимає 209 віршів на 282 сторонах друку.

ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ 55 ЦЕНТІВ

"SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

Будьте осторожні зі своїми грішми!

Не носіть їх в кишенях, бо можете загубити. Не лишайте їх в куфрі, бо се не є безпечне місце.

„НОСЬТЕ ЇХ ПРИ СОБІ В БЕЗПЕЧНИМ ГРОШЕВИМ ПАСКУ", зробленим для мущин з тревалого полотна а для женщин з непромакального шовкового матеріялу, з двома пулярсами на золото, один на срібні гроші, а більша переділка на біжутерію, паперові гроші і документи. 1-3

ЛИШЕ $1.50

„БЕЗПЕЧНИЙ ПАСОК З ПУЛЯРЕСАМИ".

Вишліть Ваше замовлене з належитостию на адресу:

MARTIN COMPANY,

[illegible] Avenue, New York City.

ПОТРЕБА ЛАДОВАЧІВ ВУГЛЯ

зложаних і самопрях до The Reliance Coal & Coke Co., Glomawr, Ky., в околиці Harard, Ky., Perry Co. Малий мешкальний. Сама робота. Добрі робітники дають. Нема ціни з каміня. Робота цілорічна. Сама робота. Добрі робітники заробляють від $80.00 до $120.00 на два тижні. Уживають відкрите світло. Сидять на місці. Нагані доми з електричним світлом, водопровадом і каз. 81.50 за місяць. Місця розрядкові, школи і костели. — Гозоєть ся особливо або шмітя до McRoberts, Ky. 1628

THE RELIANCE COAL & COKE CO. GLOMAWR, KY.

Лише зелїзницею Louisville & Nashville R. R. в Winchester, Ky. 1628

МОЖЕ НЕ ПОДОБАЄТЬ СЯ Українцям дешо в „Свободі", то тоді не треба прилюдно ганьбити своєї ґазети, бо вона своя; зате добре написати до редакції, що осьто мені те а те не подобаєть ся, а рівночасно треба подбати про зріст ґазети. Коли „Свобода" буде мати богато передплатників, тоді знайде і найлїпших робітників, які вдоволять усіх читачів. І тому треба конечно приєднувати нових передплатників „Свободі".

ЧЕРЕЗ ДОВГІ РОКИ, УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИКИ (САМІ МУЩИНИ) ПРИХОДИЛИ ДО МОЄГО ПРИВАТНОГО ОФІСУ.

ДЛЯ МУЩИН Лише

Я є спеціялїст від всіх особистих недуг, як прим. гоморойди (т. н. Хроніні недуги (у мущин), недуги крови, нирок, мозгу і других орґанів. Нові або старі випадки. Не здіть. Курацїя в офісі 3-ох днів. Вилікуваня з гарантованих шансів. Я достав ніж. Приїдіть впереді до мене, і вищадіть час, гроші і терпіня. 30 літ досьвіду. „Правдиво удосконалений".

ЛИШЕ МУЩИНИ. При першій нагоді Др. Брайн може доконати Вам, як можете бути вилїчені в можливо найкоротшім часі, а також сказе Вам ціну.

В моїм офісі говорить ся також Вашою мовою. Мою адресу:

Dr. BRYAN, 333 E. 17 St., New York City

(близько 2-ої авеюї)

Офіс відчинений: від 9-ої рано до 8-ої вечер, в неділі від 9-ої до 1-ої з пол.

ХОРІ ЛЮДИ!

Чи на стратили Ви терпеливости видати ранїй недуг.

З дня на день з року на рік видаю лікарські услуги Українцям. Предсьтесь собі сильних хорих а уже вилїчив та сильних хорих в умиранє-ще. Коли Вам може надобно видати пробуваня ріжних лікарів і коли відчуваєте, що Ваш стан здоровя стало подірвуєть, старайтесь сейчас звернутись до

Dr. LEONARD LANDES

Він Вам ідиоотно даром порадить, що Вам робити, аби Ваше житє оторонити і покинути Вам о вашій недузі. Діру уже мерли 20 літ в добрим успіхом всі недуги, як: нервозність, нечистість крови, недуги жолудка, серця, легких і т. д. 115—128—

Недуги зараздні і нервові лічу за помочию електричних апаратів і „Х лучів", через які переглядаю Ваші внутренности. Не кождий лікар подібе ті апарати, длятого, що вони дуже дорогі. Не відкладайте на завтра а сейчас приходіть до знаного всім

Dr. Landes, 140 East 22nd Street (межи Lexington & 3rd Ave.), New York.

Telephone: Gramercy 2822.

Години приняти: від 10. рано до 8. вечер. В неділї від 10. рано до 1. пополудни.

140 EAST 22 ST., N.Y.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ, А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 82 ҐРЕНД СТ., ДЖЕРЗІ СІТИ, Н. ДЖ.

ЛІЧНИЦЯ Дра С. М. КАУФМАНА,

111 East 7th St., New York, N. Y.

2½ бльока від церкви св. Юрія.

Др. Кавфман звісний лікар поміж і порадник сотнями тисячам мущин, женщин і дітий з такими недугами скоро і дешево. Др. Кавфман має найріжнороднїйші машини до скорого лїчоня і „Х-Рейс", недуги ся. Валютного, нервовости, паралізу, ревматизму, ломане костий, бих кривий і жолудка, недорозвиток, анемию, запорт голови, випадна волосє, всі недуги мущин і женщин, вотрацує проти затрощю крови. Лічу своїми лїками лише тих, котрих особисто оглядаю. Години від 9. рано до 9. вечер; в неділю від 9. рано до 4. по-обід. — Телефон: Орчард 6682. 136

ПІД РОЗВАГУ УКРАЇНЦЯМ.

При поворотї до краю і тут в Америці нема лїпшого ремесла від автомобільного. Наша школа видала 8.000 дох. на ускадне своєї школи. Нові машини. Хто вивчить ся цьому ремеслу, той стане добрим шофером. Відучить ся всі часи. Зважте, що наша школа лїпша від других тоді її управлени. Ми вилаводимо у Вашій школі. У нас є лекції і вечірні курси. Можете вивчити такимсь. Хто прийде до другої школи, зайдіть і подивіть ся. 108-24

ARENA AUTO SCHOOL, 146 W. 58th St., NEW YORK, N.Y.

ЗАПЛАТИТЕ КОЛИ ВИЛЇЧИТЕСЬ З НЕДУГ КРОВНИХ АБО НЕРВОВИХ.

Офіс оснований понад 35 літ. Не лічимо нічого нашого. Уживаємо найлїпших способів лїченя в сьвіті. Ми-се знамо і наші пацієнти се знають. Гоморойди рішучо лічить ся без операції і болю. Ревматизм і всі недуги крови і нервів, без згаду як старі і тяжкі, скоро лічить ся при можливо найменьших видатках. 104—

І подумайте над сим! Ві один доляр заплати, як Ви вістанете вилїчені. — Години урядові: від 10. до 5. У вівторки і суботи від 10. до 8. В неділї від 10. до 1.

(Близько 75-ої улиці).

HEIDELBERG TREATMENT, 1065 Lexington Ave., NEW YORK CITY.

ЧУДО! ЧУДО! НЕБУВАЛЕ!

ЗА ПІВ ДАРМО можете тепер у нас пістати золоті годинники, да 15 камінків, гарантовані на 20 років. Їх годяєсь золотий ланцушок з ножиком, вартости $3.50. Се уже можете набути у нас лише ПІДЧАС РІЗДВЯНИХ СЬВЯТ. Маємо також золоті брасолетки з годинником без. Від $5.00 з гору. Отже тут дуже скорочений ся сезон бувалої нагоди, нехай сейчас спішить ся з оповіщенєм, бо се лиш на короткий час. Маємо також перстені, спінки і инші. Годинник і ланцушок з ножиком в часі РІЗДВЯНИХ СЬВЯТ за $8.45.

$8.45

NARODNA TORHOWLA,

38 St. Marks Place,

NEW YORK CITY.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Слідуючий асентирунок.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Ґенерал Кравдер повідомив ґоверноріз, що слідуючий асентирунок до американської армії не відбудеть ся перед днем 15. лютого 1918 року.

Мулярі йдуть на перший поклик.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Ґенерал Кравдер видав зарядженє всім ґоверноромм, аби як найскорше преглянули надіслані квестіонарі і змобілізували 1.000 мулярів (мураріз), які конечно є потрібні для ґенерала Першінґа у Франції.

Жиди проти Злучених Держав?

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on December 31, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Нюйорський „Ґлоб" (з 27. грудня 1917 року) пише:

Від початку вибуху війни більша часть нашої чужинецької преси віддала ся на услуги німецькій пропаґанді. Зі початком Америки до війни і кожто передтим вона найзавзятійше проповідувала бунт. Мимо острих зарядженъ з Вашинґтону, щоби припинити поширюванє протиамериканізму, є одак ясним, що німецькі пропаґатори сповняють дальше свою погану роботу. Чужинецькі часописи в Ню Йорку опублікували недавно невірні статі в справі закона про військову службу і про цілі квестіонарі. Бодьмість з простунів є часописи жидівські. З початку видко ся, що ті статі є наслідком пропаґанди. Дяатого відповідальним редакторам дано перестогу, але часописи дальше продовжають своє. Тут нема причини довше зволкати з сими видавництвами. Ми треба виразно сказати, що проповідуванє бунту не буде толерване під ніяким услівєм.

Бувший майор Ню Йорку хоче вступити до корпусу летунів.

Джон Вурфі Мічел, який вчера (31. грудня 1917 року) покинув свій уряд яко майор міста Ню Йорку, задумав вступити до корпусу летунів.

16-літний хлопець дістав 10 літ арешту.

Тімми Мойнеґан, 16-літний мешканець Ню Йорку, дістав 10 літ арешту за убиство свого товариша підчас забави.

Президент Вілсон скінчив 61 рік житя.

В пятницю (28. грудня 1917 р.) президент Злучених Держав, Вудров Вілсон, скінчив 61-ший рік житя.

Вудров Вілсон родив ся 28. грудня 1856 року в місцевости Стонтон, у Вірджінії. Наукове шкільне одержав у колеґії в Прінстон, Н. Дж., де описав був професором, а в 1892 році став її президентом. Він написав і видав „Історию Американського Народу" та инші історичні і політичні праці. Вславив ся яко реформатор. В 1910 році вибрано його ґовернором стейту Ню Джерзи. Се його заслуга, що стейтова леґіслятура ухвалила закон про відшкодованє робітників. Його заходами зреформовано в стейті виборче право. Передтим кандидатів висували лише партії, а тепер кождий чоловік може кандидувати, коли має за собою приписане число голосів. Будучи ґоверноромм, Вілсон здобув собі велику популярність яко політик. При виборах в 1912 році демократична партія виставила його кандидатуру на президента Злучених Держав. Тоді його вибрано президентом, а в 1916 році вибрано його президентом наново.

„Робочий Народ" в Канаді.

Канадійський український „Робочий Народ" (ч. 53, з 22. грудня 1917 р.) доносить, що з початком 1918 року, при нім пічне виходити тижнева московська ґазета „Робочий Народ".

Потреба московської соціядемократичної часописи в Канаді — пише „Робочий Народ" — вже давно дає ся відчувати; зросла вона тимбільше тепер, в хвили таких великих перемін в Росії. Московські робітники в Канаді, не маючи спромоги діставати московської робітничої преси, читають чорнобетені часописи „Русское Слово", „Русский Голос" і им подібні. Тому група московських товаришів у Вінніпеґу рішила видавати при „Робочім Народі" московський тижневик „Рабочій Народ". Річна передплата „Рабочаго Народа" виносить в Канаді $1.25, а в Злучених Державах $1.50. Адреса „Рабочаго Народа" є: Box 3658, Winnipeg, Man., Канада.

БАДАНЄ І ПОРАДА ДАРОМ!

Др. СПІЛЛІНҐЕР

Посьвятив ся для хорих, незаможних людий, котрі не є в можности платити високих цїн за своє бадане.

ПОВІДОМЛЯЄ, що застарілі недуги можуть бути вилїчені без ужити шкіпобудь ТРОЄНИХ ЛІКІВ при помочи електричних прирядів. Рівночасно в богато таких случаїв, які передтиє вимагали операції, можна вилїчитись цілком лише тим самим способом без ужитя ножа.

Маю в посїдаю найновійші машини при яких помочи можу заглянути до внутра і добдати хвороби внутренности людського тїла і костий та пізнати причину недуги. Другою машиною можу впровадити струї електричного світла в тїло і задити ними зараздні болїзні, що є при чинною всїх недуг і людських недомагань. Той спосіб лїченя є не тільки потверджений, але дійсно приємний і дуже корисний для кождого пацієнта. — КОЖНОГО ПАЦІЄНТА, котрого узнаю за невилїчимого, не підіймаюсь лїчити. Однакож кождого, котрого узнаю до вилїченя, стараюсь вилїчити в як найкоротшім часї. ГОДИНИ офісові в понеділку, середу і пятницї від години 9. рано до 12. в пол. у вівтірки і четверги від 9. рано до 5. вечером. В суботу від 9. рано до 9. вечер. В неділї від 9. рано до 12. в пол. пополудни.

ДОКТОР І. СПІЛЛІНҐЕР,

153 E. 18th St., New York City

близько стації елевейтер 3-ої авеюї і 5-ої авеюї.

СТАЛА РОБОТА

для

МУЩИН ЖІНОК І ДІВЧАТ

В ВОВНЯНИХ ФАБРИКАХ

Добра платня

Знамениті відносини робітничі.

Почтатуючі достають платню підчас недуги.

Безплатне Бюро праці.

Industrial Council of Passaic Wool Manufacturers

24 Lexington Ave., Passaic, N. J.

НЕБУВАЛА НОВІСТЬ!

[illegible]

"SALVA"

[illegible]

JURKO SAGAN,

414 Queen St., Wilmington, Del

DR. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE

407 E. 58th Street, New York, N. Y.

Межи 1st Ave. і Ave. A.

Лічить своїми лїками мущин, женщин і дітий. Лічить успішно легкі, нерок і другі внутрішні недуги. Лічить з великим успіхом на дачку, ревматизм, рак, анемії і на скірні висипки. Лікар сам говорить по українськи. Ґодинї офісові від 9. рано до 8. вечером, як також в неділї і сьвята. Хто не може прийдати нехай пише до мене.

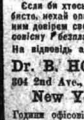

ДО ХОРИХ ЛЮДИЙ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ!

Др. Б. ГОГЕНБЕРҐ,

славний спеціялїст зі старого краю

поручає всім терпячим Українцям, так мущинам як і женщинам свої успішні лїкарські услуги.

ЛІЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЯКІ НЕДОМАГАНЯ, ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗГРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ, НЕДУГИ СКІРНІ, РІЖНІ ЗАТРОЄНЯ КРОВИ, ЗАПАЛЕНЄ СЛІПОЇ КИШКИ І Т. Д. 105—

Доконую всякі найтяжші операциї мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнтів, спеціяльно же на провокуваню при помочи спеціялїста з Відня.

Если би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним описом свою недугу, а дістане совісну безплатну пораду.

На відповідь злучіть почт. марку.

Dr. B. HOHENBERG,

204 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.)

New York City.

Годинн офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

Телефон: 1882 Stuyvesant.